

Editorial. 25 anys d'arxius comarcals, pàg. 1 / Qüestions de treball. El Pla Bruniquer: resultats d'un pla de preservació del patrimoni documental, pàg. 3 / Vocabularis de metadades, pag. 9 / Jornada de debat sobre els estudis d'arxivística i l'Espai Europeu d'Educació Superior, pag. 10 / Noticiari. pàg. 13 / Rerefons. Servei de referència en temps de guerra pag. 35 / Memòries d'un arxivador de secà, pàg. 38 / Bibliografia. pàg. 39

Editorial

25 anys d'arxius comarcals

Al llarg dels anys 1982 i 1983 es constitueixen a Catalunya els primers arxius comarcals que materialitzen la voluntat política del govern de la Generalitat de dotar el país d'una infraestructura arxivística connectada en xarxa i que s'estengués de manera uniforme arreu del país. El naixement de la xarxa coincidia amb l'inici de la recuperació democràtica i amb les primeres actua-

cions de renacionalització del país, de manera que un objectiu fundacional inequívoc fou emprendre un aplec urgent del patrimoni documental que es trobava dispers i en greu perill de desaparició. L'assimilació dels arxius amb la recuperació de la història i de la identitat nacional marquen els seus passos fundacionals amb una forta empremta del conseller de Cultura, Max

Canher. Amb el temps, un notable alentiment de les inversions en el camp de la cultura, i senyaladament dels arxius, que es reflectí en una clara limitació dels recursos econòmics i humans varen frenar el ritme d'aquesta expansió inicial, per bé que la voluntat dels professionals implicats va permetre fer-se visibles al territori, esperar la recerca i, sobretot, ampliar de manera molt rellevant els documents sotmesos a la seva tutela i gestió. La legislació inicial que dibuixava el paper dels arxius comarcals, la seva vinculació a la Generalitat, als consells comarcals i, sovint, als ajuntaments, va quedar plenament refermada per l'articulat contingut a la Llei 10/2001 d'arxius i documents.

Un quart de segle després, la Xarxa d'Arxius Comarcals constitueix una realitat sòlida i arrelada al territori, amb un desenvolupament que cobreix els dos terços de les comarques catalanes. D'ençà del 2004 el Departament de Cultura va decidir dur a terme una aposta ambiciosa per als arxius catalans, de manera que s'elevà el rang de l'òrgan encarregat de dirigir la política arxivística catalana, i es va aprovar un pla d'infraestructures amb l'objectiu de cloure la Xarxa d'Arxius Comarcals mitjançant una inversió de 32 milions d'euros que ha permès engegar la renovació de set arxius comarcals que havien restat obsolets (Garrotxa, Baix Empordà, Baix Llobregat, Osona, Selva, Baix Camp i Vallès Occidental) i la construcció dels arxius que restaven per cloure el procés a l'entorn de l'any 2010 (Pallars Jussà, Montsià, Alt Urgell, Alta Ribagorça, Garrigues, Pla d'Urgell i Terra Alta) i l'ampliació de set mes. Des del punt de vista pressupostari, els 300.000 euros transferits als consells comarcals per a la gestió dels arxius comarcals esdevenen un milió en el pressupost del 2008, a banda de les inversions esmerçades en recursos tec-

nològics, connexions telemàtiques i mitjançant el pla Bruniquer de restauració i digitalització de documents.

Però més enllà d'aquesta necessària injecció de recursos, s'ha avançat en paral·lel en la planificació de les activitats, com es reflecteix en primer lloc en l'elaboració del Pla d'actuació arxivística (2004-2007) i la seva reformulació i posada al dia en el Pla d'acció del 2007 al 2010. Ambdós documents plantegen, a partir de deu grans eixos d'acció, les línies estratègiques que han de regir la política arxivística en els propers anys i, molt especialment, incideixen en la conformació d'una acció de treball comuna per als arxius comarcals que cada any té la seva visualització i foment en les reunions de les comissions de seguiment amb els consells comarcals i els ajuntaments caps de comarca. És en aquest context de creixent normalització de les infraestructures i dels recursos, i en el marc de la celebració dels vint-i-cinc anys de l'inici de la Xarxa que el proppassat 4 d'abril els arxivers de la Xarxa es varen aplegar a l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre per tal de celebrar una jornada d'estudi i debat amb l'objectiu de fer balanç de la feina feta i avaluar els reptes de futur. La presentació d'un seguit de ponències i l'interès del debat va permetre constatar la vitalitat del sector, la voluntat de millorar i el desig d'obrir-se als nous reptes. Les relacions amb els Ajuntaments i el suport als municipis, la formació professional, l'ús de les tecnologies i la necessitat de propiciar la implementació de sistemes de gestió documental foren alguns dels temes tractats. Vint-i-cinc anys més tard, val la pena constatar els serveis oferts al país des dels arxius comarcals, la necessitat de continuar apostant per la seva millora i, sobretot, la voluntat unànime del col·lectiu de prosseguir en un procés de millora i servei a la col·lectivitat.

Qüestions de treball

El Pla Bruniquer: resultats d'un pla de preservació i accessibilitat del patrimoni documental.

Enric Cobo Barri, cap del Servei de Coordinació General d'Arxius

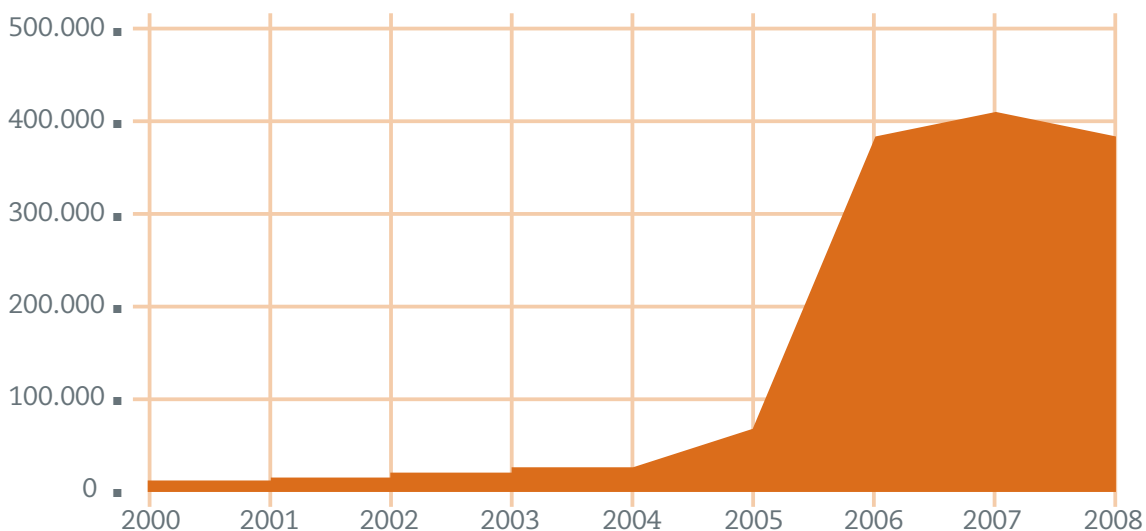
En el número 52 del Butlletí d'Arxius varem repassar la filosofia i el plantejament del Pla Bruniquer però en aquest número ens proposem de valorar-ne els resultats per mitjà de dades quantitatives i qualitatives.

L'Abans i després del Pla Bruniquer

La despesa generada en els anys 2006 i 2007 sobre el Pla Bruniquer és a prop dels 850.000 euros amb més d'1.200.000 documents digitalitzats o restaurats. Això representa, per exemple, un increment del 800% sobre la despesa feta per aquest concepte l'any 2001. El moment d'inflexió el podem fixar l'any 2006, quan s'incrementa la inversió en un 457,95% respecte l'any 2005 que ja havia representat un fort creixement respecte l'any 2004. De fet, la despesa executada durant

l'any 2005 en concepte de conservació del patrimoni sumava tant com l'executada en el període 2000-2004. És a dir, durant l'any 2005 es va fer una despesa similar a la dels 5 exercicis pressupostaris precedents. Òbviament aquests valors afecten principalment la Xarxa d'Arxius Comarcals (XAC), ja que l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC) disposava d'una línia independent de finançament sobre els programes de preservació del patrimoni.

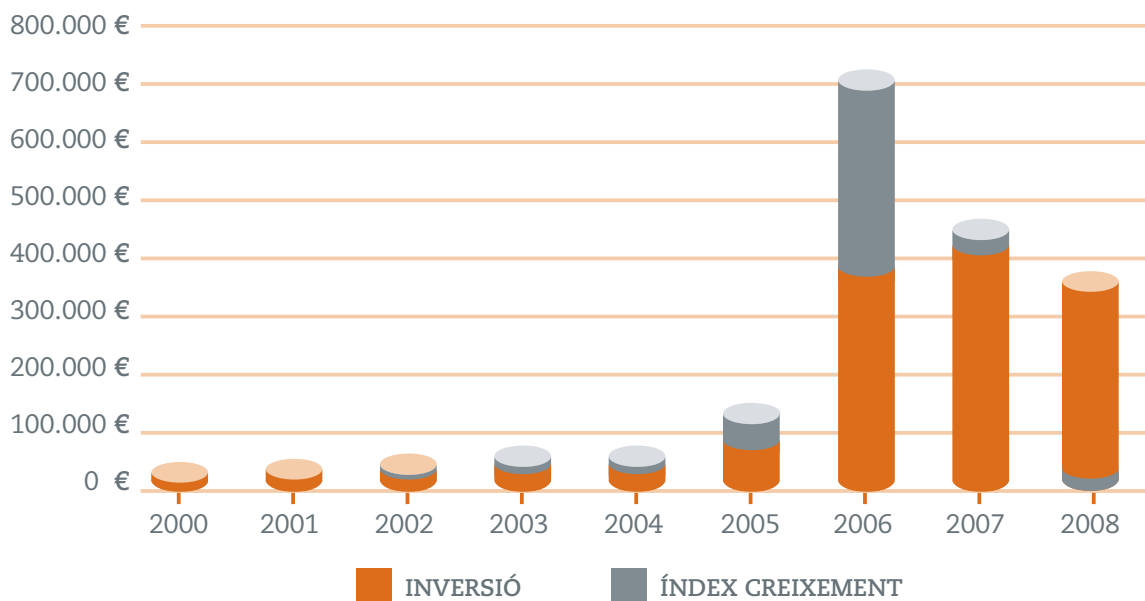
EVOLUCIÓ PRESSUPOST PRESERVACIÓ

Aquesta inversió feta els darrers 3 anys implica una normalització necessària de les assignacions pressupostàries referides a la preservació del patrimoni documental. El fet que la inversió precedent no disposés d'unes quantitats suficients, vol dir que el Pla Bruniquer té una doble missió, primer, preservar el patrimoni actual i futur i, segon, posar al dia aquells documents que durant anys no han estat tractats i que requereixen una actuació urgent per tal de garantir-ne la conservació.

na pas a una situació diferent i molt engrescadora: la constatació d'una línia pressupostària de la SGAiGD que recull una inversió sobre el patrimoni documental i confirma l'aposta decidida per disposar de partides anuals que garanteixin el compliment de la llei i, el que és més important, la consciència que hem d'invertir en la conservació del nostre patrimoni documental d'una manera regular i considerant-lo com un element bàsic de la política arxivística de Catalunya.

CREIXEMENT INVERSIÓ

De tot plegat podem extreure una idea clara, hi ha un abans i un després del Pla Bruniquer. El Pla representa un punt d'inflexió necessari, ja que normalitza una inversió en la conservació del patrimoni que fins ara no es desenvolupava d'una forma regular i constant. I tal com s'observa en l'anterior gràfic, el nivell d'inversió en conservació s'està fixant al voltant dels 400.000 euros/any, aspecte que des de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental (SGAiGD) valorem molt positivament i que ens permet planificar una veritable política de conservació del patrimoni i, indirectament, dissenyar un calendari de descripció i difusió d'aquest patrimoni pels diferents canals, entre els quals el lloc web. Per tant, la situació precedent, basada en actuacions puntuals i sense una línia pressupostària regular i d'àmbit comarcal, dó-

Un pas qualitatiu. Millora en la qualitat de les actuacions.

Un dels elements més importants del Pla és la millora constant de les actuacions en tots els sentits. Primer, una millora en els circuits i processos interns de sol·licitud, tramitació i execució de les propostes que fan els arxius comarcals i són executades per les empreses adjudicatàries i els informes finals de correcta execució per part dels arxius i de la SGAiGD (aspecte exposat en el darrer Butlletí d'Arxius). Segon, la millora constant dels requeriments mínims proposats en els diferents plec de prescripcions tècniques que permeten fer actuacions més eficients i de qualitat. I tercer, i no menys important, la valoració final del producte que obliga totes les parts implicades, empreses o persones jurídiques que

han executat l'actuació, directors dels arxius comarcals i SGAiGD, a informar dels resultats finals, cada agent o part implicada des de la seva responsabilitat en el procés.

Així, tant en restauracions com en digitalitzacions les actuacions que es desenvolupen han de seguir els mínims de qualitat expressats en els plecs de prescripcions tècniques i que permetran validar el producte final als diferents agents implicats i fer-ne les esmenes necessàries si alguna actuació no s'ha fet correctament. Cal dir en aquest sentit, que en aquest darrer any, tant en processos de digitalització com de conservació, les incidències que han aparegut les ha corregides immediatament l'empresa adjudicatària, fet que valorem molt favorablement des de la SGAiGD, ja que ens permet visualitzar el grau d'implicació d'aquestes empreses en els diferents projectes de restauració i digitalització que s'estan executant des de la Subdirecció.

Una restauració és una inversió econòmica important i representa, respecte dels processos de digitalització, uns costos/document molt més elevats. No obstant això, és fonamental establir una política de restauracions que permetin prestar assistència als documents des dels més crítics als més consultables, però definint estratègies i concretant calendaris plurianuals que permetin afrontar de forma seqüencial, però programada, el conjunt documental.

La restauració dels documents requereix una alta especialització dels professionals i actuacions, en alguns casos, amb una important urgència per evitar pèrdues irrecuperables del patrimoni

Per tal de dur a terme la digitalització cal tenir en compte les característiques tècni-

ques de cadascuna de les tipologies documentals. Per aquest motiu hem proposat una definició dels requeriments en funció de diferents criteris que us exposem a continuació:

Còpia de conservació: digitalització en format TIFF, amb compressió CCITT 4, a una resolució de 300 p.p.p.

Còpia de consulta: en escala de grisos, en format JPG i a 200 d.p.i.

Còpia de consulta OCR: còpia que, si escau, dugui incorporat l'OCR per tal de poder fer cerques per text lliure sobre la documentació digitalitzada. Aquesta còpia de consulta serà encapsulada en format PDF seguint els criteris d'indexació que marqui la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental.

Còpia web. Generació d'una còpia per a la seva inclusió en entorn web.

Els fitxers hauran d'estar organitzats i correctament indexats. Aquests fitxers resultants de processos de digitalització hauran d'estar relacionats amb les unitats de descripció de la documentació que els propis arxiviers han donat d'alta en el programari de descripció corporatiu (GIAC).

Hi ha 2 elements més que cal considerar des del punt de vista de la qualitat de les actuacions:

- a) Control de qualitat que obliga, en el cas de la digitalització, l'empresa adjudicatària a verificar al 100% la qualitat de cadascun dels processos. Per tal de garantir l'execució correcta del tractament, l'empresa adjudicatària haurà de presentar, al principi de la digitalització, una maqueta de prova per tal de validar-la i poder iniciar el tractament. I al final d'aquest, el producte resultant serà valorat pel director de l'arxiu, que emetrà un informe d'execució correcte o en el qual es

demanaran les esmenes necessàries per procedir a possibles rectificacions. En el cas de la restauració les empreses a les quals s'adjudiquin els lots mantindran una relació continuada amb els responsables de l'arxiu, amb la finalitat de conèixer tots els detalls en el decurs del procés de restauració dels documents. Al final del procés s'emetrà l'informe preceptiu per part dels directors i es validaran els treballs.

- b) Transport i assegurança. L'empresa a la qual s'adjudiqui aquest projecte es farà càrrec també del transport dels documents des de l'Arxiu fins al centre de digitalització o restauració i des d'aquest a l'Arxiu del qual provenen els documents. Així mateix s'ocuparà de l'assegurança a tot risc que cobrirà el transport i la custòdia dels documents a tractar.

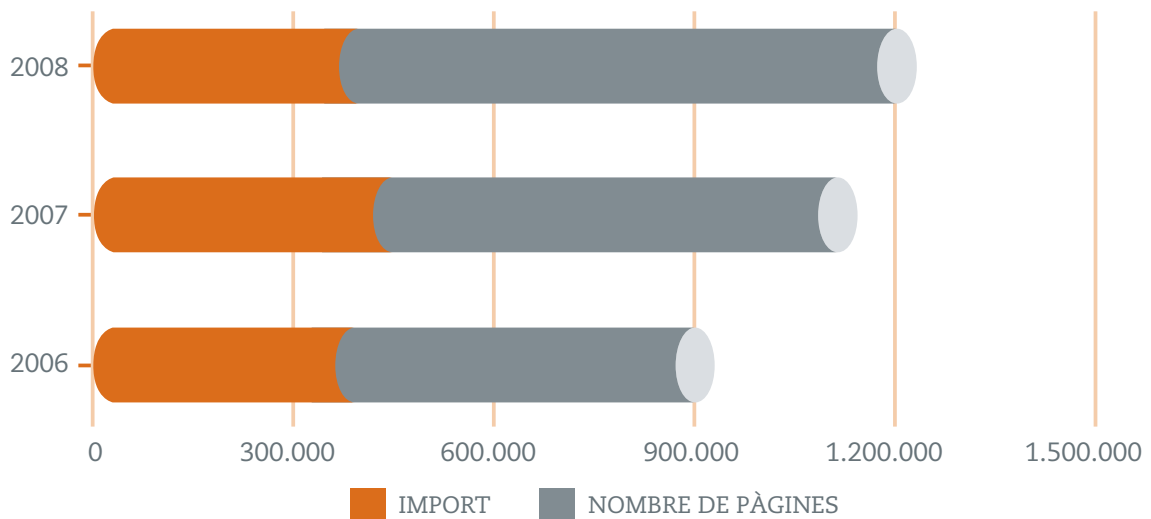
Un pas quantitatiu. Dades que reflecteixen una direcció

El Pla Bruniquer ha significat un increment substancial en la inversió sobre el patrimoni documental i queda clarament reflectit en el gràfic següent:

La inversió dels darrers anys es manté en una línia regular de 400.000 euros, però els resultats en volum documental tractat (nombre de pàgines) s'han incrementat substancialment. És a dir, amb similars recursos econòmics, cada vegada s'aconsegueix una actuació més eficient i que ens permet incrementar el volum documental tractat. Així, l'any 2008 tractem 279.594 pàgines més que l'any 2006, per només 3.000 euros més.

Les diferents actuacions dels darrers anys afecten, tant econòmicament com tècnica, el conjunt del patrimoni de la XAC i l'ANC. A les gràfiques següents podem observar la distribució de les inversions en relació a cada tipus d'actuació (digitalització o restauració) i en relació al nombre de pàgines tractades per cada concepte. Òbviament, les xifres són altament favorables a la digitalització ja que, per una banda, els costos per pàgina són molt més baixos que en restauració i la possibilitat de donar visibilitat a la digitalització (consulta, descripció, etc.) fa que sigui una via cada vegada més proposada pels arxivers. (Vegeu gràfica 4)

CREIXEMENT GLOBAL PLA BRUNIQUER

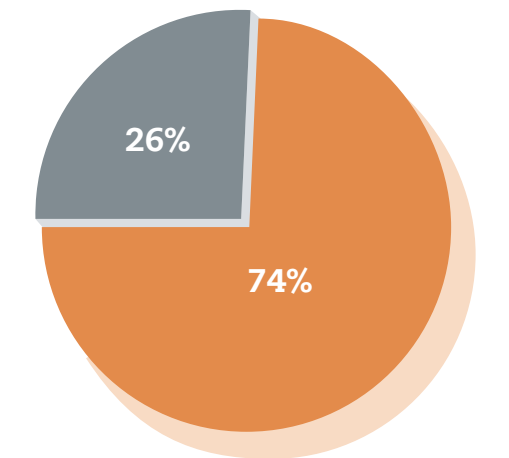

A finals de l'any 2008 s'hauran digitalitzat un total de 1.812.310 documents, amb un cost aproximat de 900.000 euros.

* No té en compte la despesa específica sobre fons a l'ANC.

En casos molt crítics de conservació varem fer una actuació seqüencial i programa de restauració i digitalització. Per exemple, els pergamins de l'Archiu Istòric Generau d'Aran del segle XIV fins al XVI, en bastant mal estat i de consulta freqüent, re-

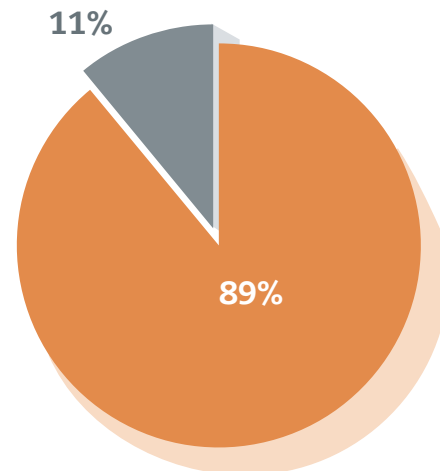
DISTRIBUCIÓ INVERSIÓ 2006-2008

■ DIGITALITZACIÓ ■ RESTAURACIÓ

(Gràfica 4)

VOLUM DOCUMENTAL (Pàgines) 2006-2008

■ DIGITALITZACIÓ ■ RESTAURACIÓ

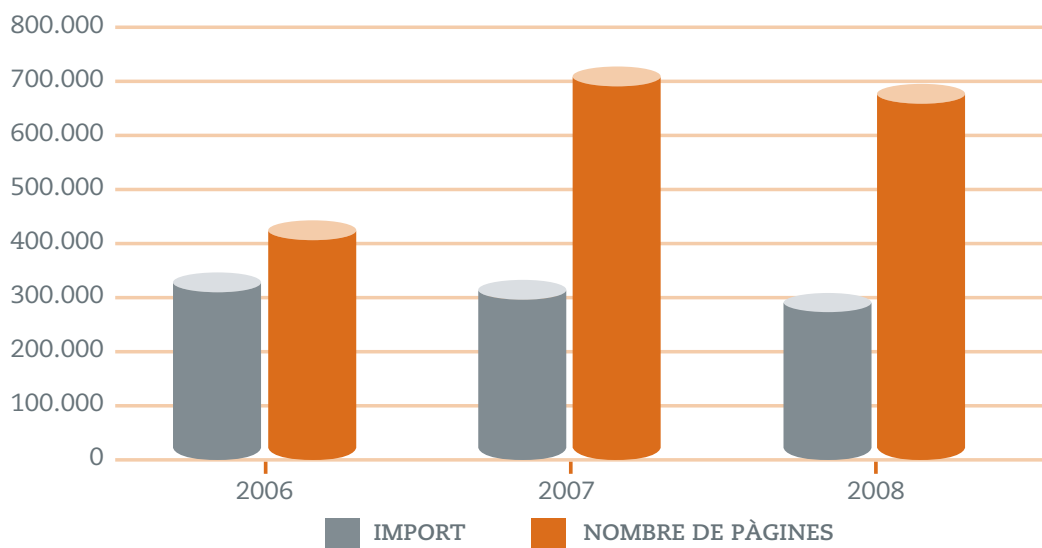
(Gràfica 5)

bran una actuació de restauració durant el 2008 i en el Pla Bruniquer 2009 es plantejarà la digitalització del conjunt, o d'aquells pergamins més importants i més consultats. (Vegeu gràfica 5)

La llista d'actuacions durant aquests dos

ble per la seva extensió. Una extensió d'actuacions que ha possibilitat intervenir exhaustivament en més de 20 comarques i sobre una gran varietat documental. Tanmateix, aquesta dada no ens ha de fer perdre de vista l'objectiu d'aquest Pla, que no

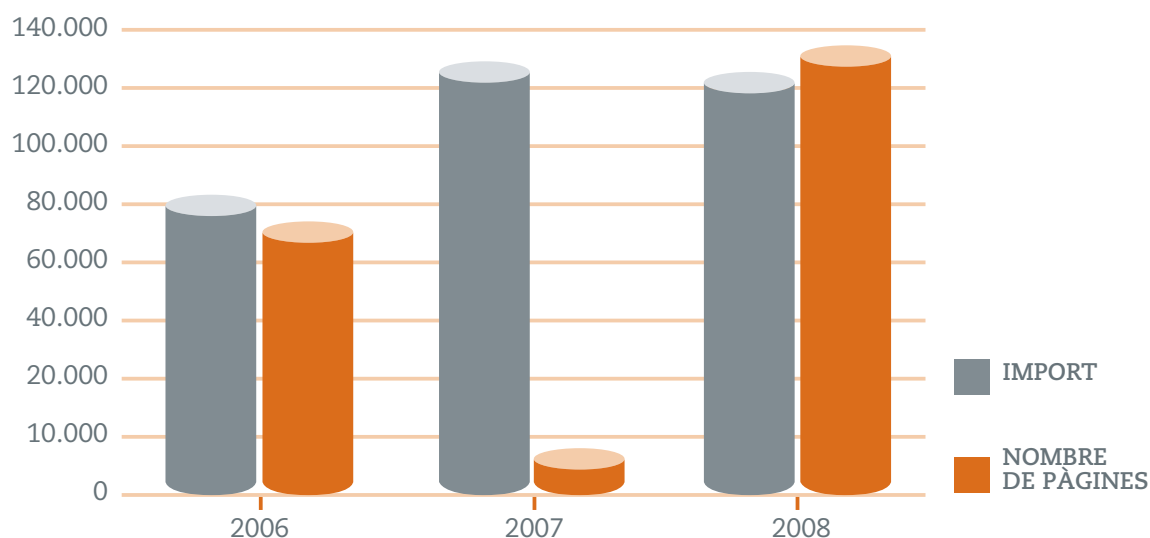
CREIXEMENT PLA BRUNIQUER: Digitalització

anys de Pla Bruniquer representa un gran pas cap a una política de preservació del patrimoni en un sentit global i que integra el conjunt d'arxius històrics. Tant és així que reproduir les actuacions que s'han fet en aquest període resulta gairebé impossi-

és altre que preservar el patrimoni, cosa que obliga a la SGAiGD a vetllar per ampliar les actuacions a la totalitat de la xarxa. Aquesta missió de preservació estableix unes obligacions constants i que requereixen inversions específiques cada any.

CREIXEMENT PLA BRUNIQVER: Restauració

Per tant, és una necessitat que la SGAI GD reculli en els seus pressupostos anuals com un element a incorporar a la dinàmica habitual de despeses de la SGAI GD i que s'ha de sumar, òbviament, a aquelles actuacions que els mateixos arxius puguin fer amb el seu pressupost ordinari. Aquesta dada és també important, i cal remarcar que cada arxiu disposa d'un pressupost per desenvolupar les actuacions que li són pròpies durant cada any (exposicions, publicacions, descripció i també restauracions i digitalit-

zacions). Aquesta possibilitat se suma a l'esforç global i permet millorar la preservació documental amb els recursos de tots els agents implicats en aquesta missió de conservació del patrimoni.

Totes aquestes actuacions representen, com hem exposat, un important esforç econòmic i logístic, però que des de la SGA es considera imprescindible per garantir l'èxit de polítiques de conservació a mitjà i llarg termini.

Vocabularis de metadades

Jaume Sardà Font, cap de secció d'Innovació Tecnològica i Gestió Documental de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental

La necessitat de treballar en un model d'intercanvi d'informació entre els diferents sistemes de gestió documental dels organismes de la Generalitat de Catalunya va portar el 4 de juliol de 2005 a fer que el grup d'Innovació Tecnològica de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental (SGAiGD) es proposés abordar la definició d'un model d'objecte digital a preservar que pogués servir per a les administracions públiques catalanes.

Coincidint en el temps s'estava desenvolupant des de l'Agència Catalana de Certificació (CATCert) el projecte iArxiu, el servei d'arxiu i preservació de documents electrònics a llarg termini que l'agència vol oferir a les administracions públiques catalanes. Aquest projecte s'ha d'entendre alineat amb la gestió corporativa de la documentació administrativa al llarg del seu cicle de vida, integrant les eines de processos de treball, el gestor documental i el mòdul d'arxiu, de manera que des del gestor documental es trametran paquets de documents que hauran de ser preservats en el temps d'acord amb la política de disposició dels documents.

L'article 17.3 b) de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, ja diu que el Departament de Cultura (avui Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, al qual està adscrita l'actual SGAiGD) ha de promoure l'estudi i l'establiment de normes que garanteixin el tractament i la conservació dels documents que només es poden llegir mitjançant un maquinari, a fi de prevenir la recuperació de la informació que contenen i d'evitar que l'evolució de la tecnologia els faci inaccessible.

A més, la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics, fa esment dels documents administratius electrònics 'vàlidament emesos, signats electrònicament i amb ple valor legal'. Al punt 3 de l'article 31 es diu que 'els mitjans o suports en els quals s'emmagatzemin els documents, hauran de tenir les mesures de seguretat que garanteixin la integritat, l'autenticitat, la confidencialitat, la qualitat, la protecció i la conservació dels documents emmagatzemats. En particular, aquests mitjans o suports asseguraran la identificació dels usuaris i el control d'accés, així com el compliment de les garanties previstes a la legislació de protecció de dades'.

És en aquest escenari que el grup d'Innovació Tecnològica, després d'un plantejament inicial respecte de la necessitat d'identificar el model conceptual i l'objecte digital, va tractar de definir les entitats i les representacions associades prenent la Norma de Descripció Arxivística de Catalunya, NODAC, com a referent. Es va fer un primer plantejament de qüestions que caldria abordar tenint en compte els camps que s'esmenten a la NODAC i els elements descriptius que apareixen al *Model Requirements for the Management of Electronic Records*, MoReq, actualitzada a primers de 2008 (MoReq2). Seguint la terminologia de l'Open Archival Information System, OAIS, es van identificar les entitats –anomenades contenidors o paquets d'informació– segons la fase del cicle de vida dels documents.

La idea inicial va ser treballar amb la intenció d'intentar complir al màxim amb la NODAC, però sent conscients de la dificultat de quadrar tots els camps que esmenta

la norma i d'aplicar-la de forma mecànica. Arribats al convenciment que la NODAC dona solució a les metadades de descripció, però que les metadades de preservació – i sobretot les de tramitació– no quedaven resoltes es va decidir treballar amb el model OAIS els aspectes que la NODAC no contemplava, delimitant els conceptes i continuant amb la sintaxi dels camps, tractant de definir informació comuna a cada expedient i informació específica de cada procediment.

El plantejament general va ser tractar d'assegurar el valor jurídic al llarg de tot el cicle de vida dels documents i veure com s'han d'estructurar les metadades pròpies dels documents administratius amb l'objecte digital, que haurà d'incorporar associades polítiques de preservació, de signatura, de representació, etc.

Es van discutir tots els elements de la norma, un per un, per incorporar-hi la informació crítica que no apareix a la NODAC i que hauria d'assegurar la preservació. Es va revisar també l'estàndard Encoded Archival Description, EAD, fixant la necessitat de treballar molt concretament les metadades de preservació i signatura bàsicament, ja que no queden resoltes en la norma de descripció. Val a dir que aquesta manca de descripció tecnològica de la NODAC va condicionar de forma important les tasques del grup a l'hora d'intentar trobar un projecte

d'aplicació més pràctic de la norma, que és el que representa el projecte iArxiu de CATCert.

El document que es presenta defineix quatre vocabularis de metadades que permeten descriure les entitats següents: expedient o unitat documental composta; document o unitat documental simple; document o unitat documental simple que forma part d'un expedient, i signatura electrònica. Aquests vocabularis s'han d'entendre com a complementaris del protocol que ha desenvolupat CATCert per facilitar als productors de la documentació la creació d'aquests Paquets d'Informació de Transferència (PIT). A sota s'inclouen l'enllaç al document 'iArxiu: Estructura i creació de Paquets d'Informació de Transferència (PIT) utilitzant el model METS' i l'enllaç en el qual podeu trobar el document fet pel grup d'Innovació Tecnològica que inclou la col·lecció de vocabularis de metadades sobre els quals es basa el paquet d'informació de transferència d'iArxiu: 'vocabularis de metadades'

Vocabularis:

http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/Cultura/Temes/Arxiu/Subdireccio%20General%20d%20Arxiu/Materials%20d%20Interes/20080425_vocabularis.pdf

iArxiu:

http://www.catcert.net/descarrega/iArxiu_v2

Jornada de debat sobre els estudis d'arxivística i l'Espai Europeu d'Educació Superior

Alfred Mauri, Coordinador de Titulació - ESAGED. Remei Perpinyà, Coordinació de Recerca - ESAGED.

Organitzada conjuntament per l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents, la Subdirecció General d'Arxius i

Gestió Documental de la Generalitat i l'Associació d'Arxivers de Catalunya, el passat 16 de maig es va celebrar una jornada

de debat orientada a conèixer de primera mà la situació dels estudis d'arxivística i gestió de documents en altres països de l'Espai Europeu d'Educació Superior.

L'activitat va tenir lloc a les instal·lacions de l'ESAGED a la UAB i hi van ser presents la senyora Elisabeth Shepherd (Universitat de Londres, Regne Unit), la senyora Mariella Guercio (Universitat d'Urbino, Itàlia), el senyor Bruno Delmas (Ecole Nationale des Chartes, França) i el senyor Theo Thomassen (Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Reinwardt Academy, Holanda), a més de membres de l'Associació d'Arxivers de Catalunya, de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental, i professorat de l'ESAGED.

La jornada va permetre conèixer i contrastar directament l'organització dels estudis d'arxivística, la seva adaptació al nou marc europeu i les dificultats de la seva implantació, així com les tendències tant pel que fa a la formació continuada com a l'evolució del perfil i la demanda de professionals. El debat es va desenvolupar a partir de l'exposició de la situació en els quatre països de procedència dels ponents, cada un dels quals havia donat resposta prèviament a un qüestionari en el qual es plantejaven quatre blocs de preguntes:

- Formació actual impartida en el cas de no haver adaptat encara els estudis a l'Espai Europeu d'Educació Superior
- Formació implantada en el marc de l'EEES
- Formació continuada dels professionals
- El mercat de treball

Al **Regne Unit** no es proposa cap procés d'integració i manté una oferta d'estudis en nivells que podem equiparar als de graduat, màster i doctorat. L'accés i els àmbits acadèmics als quals es vinculen els estudis són diversos entre els set centres universitaris que n'imparteixen, que van des de la School of Library, Archive and Information Studies a la University College London, fins a la School of Computing, Engineering and Information Sciences de la University of Northumbria, per esmentar dos exemples aparentment contraposats.

França, Itàlia i Holanda han desenvolupat l'aplicació de les directrius de l'EEES i en algun cas s'estan ja aplicant revisions del procés.

França ofereix actualment estudis d'arxivística en sis universitats amb titulació de graduat, dotze de màster i una de formació de doctorat, a l'Ecole Nationale des Chartes, que traça un perfil propi molt adreçat a la formació d'arxivers en l'àmbit de la documentació històrica, amb una titulació definida com arxiver paleògraf, i amb una estreta vinculació amb l'Administració pública. La distribució de crèdits ECTS en el cas francès segueix el model de 180 per als graus i 120 per als màsters. Les ofertes de cada universitat oscil·len des d'enfocaments de perfil patrimonial fins als clarament adreçats a la gestió documental a les organitzacions. En el cas dels estudis de grau la titulació concreta diferents mencions que es plantegen no tant com a especialització, sinó com l'orientació a aprofundir i consolidar posteriorment en els màsters.

Itàlia segueix una estructura de titulacions universitàries amb un grau que s'obté amb 180 crèdits, un segon grau especialitzat de 120 crèdits, i màsters universitaris de primer i segon nivell, de 60 crèdits. A més d'aquests hi ha nivells de tercer cicle: doctorat de recerca, amb un nombre variable de crèdits, i l'anomenat diploma d'especialització de segon nivell, que pot anar de 120 fins a 360 crèdits. Els professionals de l'arxivística es formen mitjançant un recorregut des del grau fins al màster especialitzat, que dóna un total de 360 crèdits. L'accés dels alumnes als estudis especialitzats d'arxivística permet un ventall ampli de procedències des de la història, a l'economia o la filologia, per assenyalar alguns exemples. Cal fer esment de la pervivència de diversos centres que ofereixen titulacions no universitàries, que conviuen amb els estudis adaptats a l'EEES.

El **sistema educatiu holandès** ccontempla dues institucions d'ensenyament superior: la universitat i les anomenades *hogeschoolen* que donen ensenyament professional de nivell de graduat. El 1992 hi havia una única escola d'arxivística (Archiefschool) i en l'actualitat són 5. La Universitat d'Amster-

dam ofereix un grau (Undergraduate in Information Studies) de 180 crèdits + 1 màster en Archival Science de 90 crèdits. A les hogeschoolen s'ofereixen graus de 240 crèdits (amb majors de 210 crèdits i minors d'especialització de 30 crèdits) com és el cas de MIM (Institute for Media and Information Management) i la Reinwardt Academy. A Holanda conviuen dos perfils: la formació lligada al patrimoni cultural (Reinwardt) i la lligada a les ciències de la informació (MIM i Universitat d'Amsterdam). L'Archief-school ofereix formació de nivell de graduat (ensenyament professional) i també de nivell de màster amb una aliança estratègica amb la Universitat d'Amsterdam.

Pel que fa a la **formació continuada** el panorama és molt divers i va des de les ofertes de les universitats fins a les de les organitzacions professionals (tot i que les d'aquestes van ser poc comentades), sempre amb una orientació prioritària cap a les necessitats d'adaptació a les noves demandes de l'exercici professional. Caldria destacar la seva importància i valoració i una aproximació i cooperació creixents entre el sector professional i les universitats, que en casos com el del Regne Unit s'estén a la definició dels estudis universitaris i al control de la seva qualitat.

Pel que fa a la **inserció dels professionals** el dinamisme del sector és clarament elevat en tots els països participants a la jornada

amb una tendència a l'augment i cada vegada més activa en el sector privat. Aquest fenomen sembla especialment remarcable al Regne Unit i actualment a França.

Una primera impressió podria fer pensar que la pretesa harmonització dels estudis dins l'àmbit europeu no sembla quedar massa reflectida en el panorama que hem dibuixat, força divers. Malgrat això, és cert que hi ha algunes qüestions fonamentals que es dibuixen prou clarament, com són per un costat la identificació d'una formació específica per a l'arxivística i la seva ubicació en nivells d'especialització als quals s'accedeix des de formacions de primer nivell relacionades amb els camps de la informació i la documentació i també d'altres disciplines (especialment relacionades amb el patrimoni). S'observa com aquesta tendència s'ha consolidat en la darrera dècada amb una diversificació de titulacions i de centres que les imparteixen. Una de les debilitats del sistema educatiu en tots aquests països és la formació dels quadres mitjans, que queda situada al nivell de grau, habitualment compartida amb disciplines relacionades amb la informació i la documentació.

Una darrera qüestió que s'ha de remarcar és la necessitat d'una definició clara de les competències professionals. De la seva necessitat n'és un reflex el fet que aquesta és una tasca a la qual associacions professionals i universitats estan dedicant esforços.

Noticiari

Subdirecció General d'Arxius

S'inicia la redacció del projecte executiu de l'Arxiu Comarcal de l'Alta Ribagorça

Durant el mes de juny d'enguany, la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental ha iniciat el procés per atorgar a l'Ajuntament de Pont de Suert una subvenció en espècie per a l'encàrrec de la redacció del projecte executiu de l'Arxiu Comarcal de l'Alta Ribagorça, amb la previsió que estigui acabat a finals del 2010. Amb la construcció d'aquest equipament haurem dotat totes i cadascuna de les comarques de Catalunya d'aquest servei i quedaria finalitzada la construcció de la Xarxa d'Arxius Comarcals de la Generalitat de Catalunya.

Presentació de la versió catalana de la norma UNE-ISO 15489

El passat dia 2 de juliol de 2008 es va presentar a la seu de la Direcció General del Patrimoni Cultural i amb la presència de més de 80 persones, la versió catalana de les dues parts de la norma UNE-ISO 15489 Informació i documentació. Gestió documental. Aquesta norma ha esdevingut en pocs anys un referent internacional ineludible per a totes aquelles organitzacions, privades o públiques, que vulguin gestionar de forma acurada els seus documents autèntics, independentment del suport o format amb el qual han estat gestionats. Aquest estàndard està relacionat amb les famílies de normes 9000, 27000 i 14000. Més enllà de l'evident interès professional de la norma, és un pas més en la normalització de la llengua catalana en àmbits tècnics i representa el compromís del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació a continuar amb l'adopció al català d'estàndards de l'àmbit de la gestió dels documents i de les tecnologies de la informació en el marc de col·laboració institucional que mantenen AENOR i TERMCAT. L'acte va ser presidit pel senyor Josep Maria Carreté, director general del Patrimoni Cultural, amb les intervencions de la senyora Rosa Colomer, directora del TERMCAT, el senyor Gonzalo Sotorrió, director de Normalització

d'AENOR i el senyor Ramon Alberch, subdirector general d'Arxius i Gestió Documental. Va cloure l'acte el senyor Bernat Joan, secretari de Política Lingüística. Finalment, en el mateix acte la senyora Carlota Bustelo, vicepresidenta del Subcomitè 1 de gestió de documents i aplicacions del Comitè Tècnic de Normes 50 d'AENOR, presentà una breu conferència amb el títol: *La norma ISO 15489, una primera visió de l'eclosió de normes en matèria de gestió documental i una prospectiva de la seva evolució.*

Publicació del web d'Arxius dins del nou portal del PATRIMONI.GENCAT

El passat dos de juliol el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació va posar en funcionament el portal d'Internet patrimoni.gencat. Aquest nou web neix amb l'objectiu de difondre i apropar a la ciutadania el patrimoni cultural català a través de les seves quatre vessants fonamentals arxius: museus, arquitectura i arqueologia. A més, el portal ofereix eines digitals innovadores i multitud de recursos en línia per tal de captar i satisfer el major nombre d'usuaris possible.

Podeu visitar el nou portal corporatiu a l'adreça següent: www.patrimoni.gencat.cat

Es preveu que a finals d'any el web inclogui 600.000 documents digitalitzats dels arxius de Catalunya.

Adquisicions

La Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental, mitjançant l'exercici del dret de temps en subhasta, ha comprat un document en pergami de l'any 1391, en el qual Joan I el Caçador, fill de Pere el Cerimoniós, reconeix diversos deutes a Joan de Montbui i li concedeix el castell de Càller (Sardenya), document que conté la seva signatura. També ha comprat tres àlbums que contenen una col·lecció dels escuts utilitzats pels ajuntaments de les províncies de Girona, Lleida i Tarragona, formada a mitjan segle XIX. Ambdues unitats són destinades a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Arxiu Nacional de Catalunya

Ingressa a l'ANC el fons de la Cambra de Comerç i Indústria francesa de Barcelona

El dia 26 de març de 2008, al Palau de la Generalitat, va tenir lloc l'acte de signatura del contracte de cessió del fons de la Cambra de Comerç i Indústria Francesa de Barcelona presidit pel conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació i que comptà amb la presència de Gérard Lheure, president de la Cambra, i més d'un centenar de persones. Marc Delaunay, professor a la Sorbona, va oferir una conferència sobre les relacions franco-espanyoles i la qualitat del fons com a reflex de la seva importància.

La Cambra de Comerç i Indústria Francesa de Barcelona és la institució degana entre les cambres franceses a Europa i entre les representacions empresarials estrangeres a Barcelona (1883). Creada amb una àmplia autonomia de decisió i de relacions, emparà una sòlida xarxa comercial basada en la nombrosa colònia francesa empresarialment activa a Catalunya. El 1907 participà activament en la creació de la UCCIFE (Unió de Cambres de Comerç franceses a l'estranger). Si bé durant la Primera Guerra Mundial facilità densos intercanvis comercials amb França, la posterior posició proteccionista del govern espanyol complicà la seva tasca. L'esclat de la Guerra Civil deixà la seva activitat sota mí-

nims i entre el 1936 i el 1942 no rebé cap subvenció. Entre el 1945 i el 1952, amb els acords de Sant Sebastià, les relacions comercials s'intensificaren notablement. La Cambra ha estat element actiu en l'organització dels salons internacionals de la Fira de Barcelona. L'entrada d'Espanya a la Comunitat Econòmica Europea (1986) donà un impuls definitiu a les relacions bilaterals. Avui aplega més de 500 empreses, entre societats franceses implantades a Catalunya (60%) i catalanes amb intenses relacions amb el país veí (40%).

Pel que fa al contingut del fons, destaca la documentació dels òrgans de govern, aplegada en els llibres d'actes de reunions del Consell d'Administració i de les Assemblees Generals (1883-1975), així com els 174 llibres de correspondència emesa a partir de 1895. Inclou els registres de certificats emesos i d'informes comercials confidencials sobre empreses i particulars. És d'un valor notable la col·lecció del butlletí mensual (complet entre el 1897 i el 1934). També conté actes de reunions, correspondència i comptabilitat del Comité Régional de l'Alliance Française. El fons fou conservat a la seu de l'entitat fins a l'ingrés a l'Arxiu Nacional de Catalunya. En el seu conjunt, constitueix un testimoni de primera mà per a l'estudi dels intercanvis comercials entre Catalunya i França, així com un fidel reflex de les activitats econòmiques, socials i culturals de la comunitat francòfona resident al nostre país, en especial durant el període 1883-1938.

Acte de la signatura del contracte de cessió del fons de la Cambra de Comerç i Indústria Francesa de Barcelona.

El fons microfilm del monestir de Poblet de l'Archivo Histórico Nacional

Al llarg de la dècada dels anys noranta, l'Arxiu Nacional de Catalunya va dur a terme una política d'adquisició de reproduccions en microfilm de 35 mm dels fons procedents dels ordes monàstics i militars ubicats a Catalunya que foren desamortitzades al segle XIX i, posteriorment, custodiades a l'Arxiu Històric Nacional de Madrid, a les seccions *Clero Regular y Secular* i *Colección de Códices y Cartularios*.

Aquests rodets, un total de 149 bobines, contenen una part important o quasi íntegra dels fons documentals del monestir de Poblet, del monestir de Santes Creus, de la castlania d'Amposta, de la cartoixa de Scala Dei i del monestir de Valldaura, entre altres. Des del moment de la seva adquisició va estar a l'abast dels usuaris i va passar a constituir el nucli inicial de l'arxiu de complement de l'Arxiu Nacional de Catalunya com AHN – secció Clero. Al llarg d'aquest any, s'ha començat la reestructuració de tot aquest material diferenciant a quin fons documental pertany, la seva quantificació amb rodets i volum d'unitats documentals reproduïdes i les seves dates extremes. S'ha conservat l'ordenació i classificació establerta per l'Arxiu Històric Nacional. En els apartats de *Clero*, *Clero. Perga-minos*, *Clero. Libros* i *Colección de Códices y Cartularios*.

L'actuació de l'ANC s'ha limitat a identificar cada unitat documental composta i cada unitat d'instal·lació i assignar-li número d'unitat de catalogació i s'ha conservat sempre la signatura sistemàtica de la institució de procedència. S'ha iniciat el projecte per a l'ordenació del fons del monestir de Poblet, atès que es tracta d'un fons molt compacte, voluminós i carismàtic, amb un total de 67 rodets de microfilm que contenen la reproducció de 16.565 pergamins, 81 còdexs i cartularis i 23 llibres registrals i d'actes. Els microfilms del monestir de Poblet són consultables a la sala de consulta de l'ANC dins la secció d'Arxiu de Complement

Els dossiers de premsa de la Generalitat de Catalunya de l'època republicana són consultables per Internet

Dins del programa de difusió per Internet del contingut d'aquells fons de l'Arxiu Nacional de Catalunya que no presenten problemes legals d'accés, darrerament s'han posat a la xarxa les imatges dels dossiers de premsa que es conserven dins del fons Generalitat de Catalunya (Segona República). La majoria d'aquests dossiers van ser elaborats pel Servei de Premsa de la Generalitat de Catalunya, però també n'hi ha de fets pel Gabinet de Premsa del Departament de la Presidència, per l'Oficina d'Informació i Premsa del Ministeri d'Estat del Govern de la República, i pel conseller de Cultura, Antoni M. Sbert. La cronologia d'aquests dossiers va de desembre de 1933 a desembre de 1938. Amb tot, hi

ha un clar predomini de dossiers elaborats durant el període de la Guerra Civil.

Pel que fa al contingut, inclouen retalls de premsa catalana, espanyola i internacional relativa a temes com la situació política catalana i espanyola, la commemoració de l'Onze de Setembre i del Primer de Maig, la crisi de govern del 27 de juny de 1937 –arran dels Fets de Maig–, els bombardejos aeris sobre Catalunya o les defuncions de destacats republicans, entre d'altres.

En total, s'han posat en línia 817 imatges, vinculades a 25 unitats de catalogació de l'esmentat fons que tots els interessats en aquest període tan convuls de la història de Catalunya ja poden consultar en remot, còmodament i des de casa, a través del lloc web de l'ANC.

Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà

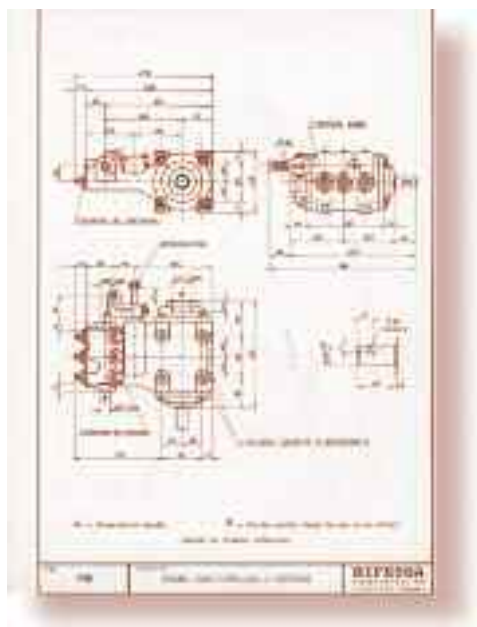
Ingressa una col·lecció d'imatges de la família Salleras de Figueres

Recentment s'ha posat a l'abast de consulta una col·lecció de 143 fotografies –131 positius i 12 fotogrames negatius– de to monocrom procedent d'una donació particular de la coneguda nissaga de comerciants de vins Salleras Pla de la capital altempordanesa. La majoria són imatges d'estudi eminentment de caire personal com casaments, comunions i retrats de diversos membres familiars en moments concrets, així com també el pas pels col·legis de la Immaculada i La Salle, i l'Institut Ramon Muntaner, de Figueres. Datades aproximadament entre el 1880 i el 1950 són un bon exemple de molts i variats tallers fotogràfics que van treballar al tombant dels segles XIX i XX, d'autors de la comarca, de Catalunya, València i l'estranger (des de França a l'Havana), amb obres dels estudis Foto Bosch, O. Unal, Foto Tort, M. Pardo, Joan Corney (La Española) de Figueres, entre moltes altres.

Ingrés d'una selecció de plànols de l'empresa figuerenca Oleohidràulica Hifessa (1959-1977)

Recentment l'ACAE ha ingressat una col·lecció de 475 plànols fets a mà, en paper vegetal, que representen un mostreig de 34 peces d'aquesta empresa figuerenca del carrer del Nord que fabricava vàlvules, bombes, cilindres, aixetes i altres tipus de motors i equips tots oleohidràulics. Tallers Quer, més endavant Hifessa –Hidromecànica francoespanyola– va ser una de les empreses més importants de la comarca, amb Indústries Fita, Rieju, Gimson i Tallers Avellana, que arribà a tenir més de setanta treballadors en plantilla, en especial des que va fer un salt qualitatiu importantíssim amb la participació de dos industrials del nord de França, Mr. Besson i Mr. Gury, que hi aportaren tecnologia avançada als anys setanta.

Un dels nombrosos plànols de maquinària d'Hifessa

Exposició Els nens refugiats a Figueres (1936-1939)

L'exposició "Els Nens Refugiats a Figueres (1936-1939)" neix a partir del treball de recerca que Rosa M. Moret (Rabós d'Empordà, 1970) va presentar fa dos anys a la Universitat de Girona, com a preàmbul de la seva tesi doctoral. Consta de deu plafons que resumeixen part de l'últim episodi de la Guerra Civil espanyola a la comarca de l'Alt Empordà. Els refugiats a gran escala són l'eix central de la mostra, però cal dir que es fa especial èmfasi en el col·lectiu de la mainada. Cal esmentar els plafons que fan referència a la formació i manutenció d'aquests infants, la legislació que regulava aquest col·lectiu, les entitats que en tenien cura i, sobretot, la distribució i el volum de mainada arribada a la comarca altempordanesa a partir de la tardor de l'any 1936, així com els llocs on s'allotjaren.

Aquesta mostra tindrà un caràcter itinerant i es veurà ampliada amb quatre plafons més quan, a finals d'aquest any, arribi, entre d'altres paraides, al Museu Memorial de l'Exili de la Jonquera.

Arxiu Comarcal de l'Anoia

Ingressa el fons de l'Associació d'Igualadins Forans

El dia 14 de maig de 2008 va ingressar a l'Arxiu Comarcal de l'Anoia el fons de l'Associació d'Igualadins Forans. El fons té un total de 14 unitats documentals a més de 900 fotografies. La documentació fa referència a les activitats dutes a terme per aquesta associació durant els anys 1983 a 2004. L'AIF està formada per igualadins que viuen fora de la ciutat i integra professionals, empresaris, artistes i personalitats de diversos àmbits.

Ingressa documentació de l'Oficina Comarcal de l'Anoia del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural de la Generalitat de Catalunya.

El dia 9 d'abril es van transferir a l'Arxiu Comarcal de l'Anoia vint metres lineals de documentació administrativa inactiva procedents de l'Oficina Comarcal del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural de la Generalitat de Catalunya. Les dades extremes d'aquesta documentació abracen els anys 1993 - 2002.

Exposició "Ignasi Colomer i Oms, un Arquitecte Igualadí de l'Època Modernista"

L'Arxiu Comarcal de l'Anoia organitza juntament amb la Biblioteca Central d'Igualada, l'exposició «Ignasi Colomer i Oms, un Arquitecte Igualadí a l'Època del Modernisme». L'exposició es du a terme del dia 21 d'agost a l'11 de setembre a la Sala d'Exposicions de la Biblioteca, i s'emmarca dins els actes de la Festa Major d'Igualada. Cada any es projecta per aquestes dates una exposició on es dona a conèixer un personatge igualadí de rellevància.

L'exposició ens apropa a la figura de l'arquitecte igualadí Ignasi Colomer i Oms (1878-1967). D'entre els seus projectes més destacats hi ha diverses escoles a Barcelona i a altres municipis catalans. A Igualada va reformar el cambril del Sant Crist (1918) i també va projectar construccions civils, tant adoberies com cases particulars, amb una clara influència modernista. L'exposició recull projectes originals d'edificis, dibuixos de dissenys d'interiors, i il·lustracions per a llibres així com alguns dels seus treballs publicats a diverses revistes.

L'objectiu de la mostra és descobrir un personatge no gaire conegut i presentar la seva obra

a partir de la documentació conservada a l'Arxiu Comarcal de l'Anoia i a la Biblioteca Central d'Igualada

Arxiu Comarcal del Baix Llobregat

Pel·lícula documental Erasme de Gònima

El passat 8 de maig l'Arxiu va presentar el documental *Erasme de Gònima* (1746-1821), escrita i dirigida pel cineasta Xavier Juncosa. Aquesta pel·lícula es va projectar a Cine Baix i la van visionar més de 150 persones. Erasme de Gònima Passarell va ser un dels industrials cotoners més importants de la Barcelona de finals del segle XVIII i primeres dècades del XIX. Entre el 1783 i el 1798 va fer una extraordinària fortuna, una part de la qual va destinar a comprar i embellir una finca de Sant Feliu de Llobregat. Aquesta finca era "El Versailles de Ca l'Erasme", com l'anomenava el baró de Maldà, en l'actualitat el col·legi Bon Salvador, anomenat "Les Franceses". Part de la pel·lícula ha estat filmada a l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat.

L'exposició Roses en l'essència. Sant Feliu de Llobregat

Amb motiu de la celebració dels 80 anys de la primera exposició de roses de Sant Feliu de Llobregat i de la 50a edició de caràcter nacional, es va inaugurar l'exposició «Roses en l'Essència. Sant Feliu de Llobregat (1928-2008)». La mostra, que va coincidir amb l'exposició de roses i va ser visitada per aproximadament 10.000 persones, fa un recorregut per la història de les exposicions de roses de Sant Feliu de Llobregat, la trajectò-

ria dels creadors de roses de Catalunya i els noms i les característiques de les roses més destacades del país. S'hi recullen les principals etapes de la història de les exposicions, com són els antecedents més llunyans de la finca Torre Blanca; l'origen de la primera mostra l'any 1928, a partir dels reconeixements internacionals a l'obra de Pere Dot; les exposicions de l'època de la República; el llarg silenci de la postguerra; les grans exposicions dels anys seixanta i setanta durant l'època de la Dictadura; la recuperació de les exposicions amb la democràcia i les exposicions de les últimes dècades fins a arribar als nostres dies.

Tres audiovisuals, dirigits per l'Arxiu i realitzats per Albert Bonet, complementaven l'exposició: *Paraules de roses*, que recull les aportacions dels pregoners de Sant Feliu des dels seus inicis, l'any 1962; *La rosa en escena 1928-2008*, amb imatges en moviment i fotografies dels diferents escenaris que han tingut les exposicions al llarg dels vuitanta anys de funcionament, i, finalment, *Creadors de roses*, un audiovisual sobre la trajectòria dels obtentors de roses catalans, amb imatges en moviment de Pere Dot fent hibridacions a finals dels anys seixanta i principis dels setanta, captades per la càmera de Joan Nicolau

Arxiu Comarcal del Baix Penedès

Retrobament d'un pergami del segle XV de l'Ajuntament del Vendrell

El divendres dia 16 de maig va tenir lloc, al Centre Cívic l'Estació del Vendrell, la presentació d'un pergami del segle XV, propietat de l'Ajuntament del Vendrell, amb l'assistència de l'alcalde del

Vendrell, el cap de Servei de Coordinació General d'Arxius i Gestió Documental de la Generalitat de Catalunya, la directora de l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès i l'historiador Joan Latorre. Es tracta d'un pergami datat el 14 de febrer de 1438, que s'ha convertit en el document més antic del fons municipal del Vendrell. Parlem de retrobament, atès que se'n coneixia l'existència, però va restar en l'oblit fins que, al juny de 2006, es va trobar, ben guardat, dins un sobre, a la caixa forta de l'Ajuntament. De manera immediata, el pergami fou dipositat a l'Arxiu Comarcal. És un document públic, expedit al priorat de Santa Oliva, per Antoni Torrademer, notari públic per l'autoritat de l'abat de Sant Cugat del Vallès. Es tracta de la redempció d'un censal mort, en aquesta ocasió, per part de Guillem Ferrer, Bernat Susia i Antoni Susia, jurats de la Universitat del Vendrell, a favor de Bernat Guasch, de Saifores, i la seva mare Eulàlia, vídua d'Antoni Guasch. El preu del censal era de 85 lliures i 4 sous.

Arxiu Central del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

L'arxiu del DAR s'apunta a la cursa del Gestor Documental

Durant molts anys, l'arxiu del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural ha estat una mica al marge de les innovacions tècniques que s'han anat aplicant en matèria de gestió documental. De la nit al dia, diverses circumstàncies ens han situat una mica més endavant en aquesta carrera contrarellotge per aconseguir uns serveis i una gestió que doni compliment a noves necessitats i usos socials. El DAR vol la implementació d'un gestor documental que li permeti gestionar documents en suport electrònic, la incorporació de la signatura digital, contribuir a superar els inconvenients de tenir una implantació tan gran en el territori i facilitar la relació amb els ciutadans i les altres administracions. De moment, es tracta de la primera peça d'un conjunt de projectes interrelacionats, l'abast dels quals encara no podem copsar del tot. Als beneficis més evidents (millorar el servei, estalviar costos...), cal afegir els que deriven de la nova cultura que l'organització haurà d'assumir en matèria de gestió documental. Esperem que la participació de l'arxiu en totes les fases del projecte, des de la definició del model fins a la seva implantació definitiva, contribueixi a obtenir els millors resultats en aquest sentit. De moment, la il·lusió amb què hem emprès aquesta tasca ens permet afrontar els reptes que se'ns plantegen cada dia i ens animen a aprendre, aprendre i aprendre: tant en coneixements tècnics com en habilitats personals. Si s'escau i en la mesura que el projecte avanci, posarem a la vostra disposició les nostres experiències, tant

les bones i divertides com les dolentes, que al cap i a fi, són les que ens ajuden a millorar a tots plegats.

Arxiu Central del Departament d'Economia i Finances

Ingrés del Departament d'Economia i Finances a l'ANC

Després d'haver efectuat el tractament i la descripció corresponent d'acord amb les directrius de l'ANC, el Departament d'Economia i Finances va fer el passat novembre l'ingrés de 260 metres lineals corresponents als documents comptables de pagament, ingrés i a justificar de la Generalitat de Catalunya de l'any 1991, en aplicació de les taules d'avaluació corresponents com a mostreig d'aquestes sèries.

Arxiu Municipal de Barcelona

L'Arxiu Municipal de Barcelona culmina el procés de redacció del Pla Director d'Arxius 2008-2011

El Pla director d'arxius de l'Ajuntament de Barcelona és el resultat d'un procés participatiu de planificació estratègica de tots els òrgans i centres del Sistema Municipal d'Arxius, amb l'objectiu de fixar les actuacions que cal dur a terme en el període 2008-2011. Aquest procés s'ha inspirat també en el document base del Programa d'Actuació Municipal 2008-2011 de l'Ajuntament de Barcelona, a més d'altres plans estratègics municipals, i els plans anteriors de l'Arxiu Municipal. Amb aquest nou instrument es vol fer realitat la vocació inherent de l'Arxiu Municipal de Barcelona, expressada en els valors corporatius com a servei públic i de qualitat, i l'assoliment dels objectius estratègics que s'inclouen en aquest full de ruta. El Pla director d'arxius defineix la missió, visió i valors de l'Arxiu Municipal de Barcelona, estableix l'anàlisi de debilitats i fortaleces internes, així com les amenaces i oportunitats de l'entorn (DAFO), i d'acord amb això, traça els objectius estratègics, els objectius operatius i els plans d'acció que els han de fer possibles. El procés participatiu va començar ara fa un any amb la convocatòria d'un taller de *coaching* per als tècnics que treballen a l'arxiu, a partir del qual es va crear un comitè estratègic amb 6 ponències redactores sobre diversos àmbits:

- 1- Planificació i direcció estratègica.
- 2- Gestió documental
- 3- Ingressos tractament i accessibilitat
- 4- Innovació tecnològica
- 5- Preservació i equipaments
- 6- Comunicació i difusió

A partir dels objectius estratègics, cada ponència va definir els objectius operatius i els plans d'acció, amb el corresponent calendari i indicadors d'avaluació.

El resultat final, compilat en un ampli document, es resumeix en deu propostes fonamentals que ha d'assolir a l'Arxiu Municipal de Barcelona en els propers tres anys:

- 1- Elaborar un nou reglament del sistema municipal d'arxiu.
- 2- Proposar un Pla de recursos humans que s'adeqüi a les necessitats actuals de l'Arxiu.
- 3- Elaborar una nova estructura de centres i serveis.
- 4- Implantar progressivament el sistema de gestió documental de l'Ajuntament de Barcelona i participar en el desenvolupament de l'e-administració.
- 5- Avançar en la identificació, el tractament i l'ingrés de la documentació municipal, d'alt interès probatori o històric.
- 6- Accelerar la digitalització dels documents per facilitar-ne la consulta, mitjançant la creació d'un arxiu virtual.
- 7- Avançar en la construcció i ampliació d'equipaments d'arxiu.
- 8- Mantenir i millorar els equipaments i les instal·lacions actuals, perquè garanteixin la seguretat i les condicions ambientals adequades.
- 9- Intensificar la restauració del patrimoni documental, d'acord amb el seu estat de conservació, valor històric, nivell de consulta i característiques singulars.
- 10- Elaborar un Pla de comunicació amb un programa comú de difusió cultural i coneixement de l'Arxiu Municipal entre els ciutadans de Barcelona.

Arxiu Municipal de Caldes de Montbui

L'Arxiu Municipal de Caldes de Montbui ingressa la documentació del fons de l'hospital de pobres de la vila

enguany la Fundació Santa Susanna va expressar la seva voluntat de cedir a l'Arxiu Municipal de l'Ajuntament de Caldes de Montbui, en règim de comodat, la documentació pertanyent al fons de l'hospital de pobres de Caldes de Montbui amb la finalitat que sigui convenientment custodiat, conservat, inventariat i posat a disposició de la pròpia Fundació Santa Susanna, dels investigadors i de totes les persones interessades a consultar-lo. Per aquesta raó, el 15 d'abril al matí l'alcalde Jordi Solé, en representació de l'Ajuntament de Caldes de Montbui, i mossèn Joaquim Fluriach, en repre-

sentació de la Fundació Santa Susanna, han signat aquest comodat.

Amb l'ingrés del fons de l'hospital de pobres de Caldes de Montbui i el seu tractament es contribueix a enriquir els fons que custodia l'Arxiu Municipal i a salvaguardar una part important tant del nostre patrimoni documental com de la nostra història. La importància de la preservació d'aquest fons és clau per entendre una de les peces del trencaclosques de la rica història de Caldes. L'hospital de pobres de Caldes de Montbui neix al segle XIV i perdura fins ben entrat el segle XX. La documentació que cedeix la Fundació Santa Susanna, per tant, recull sis segles del funcionament d'una institució cabdal del nostre poble, tant per a la salut com per a l'atenció als més desfavorits.

Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà

Obtenció de la certificació ISO 9001:2000 de sistemes de gestió de qualitat

El passat dia 8 d'abril l'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà va obtenir la certificació de la norma ISO 9001:2000 de sistemes de gestió de qualitat mitjançant l'auditoria portada a terme per Global Certification Spain. La certificació fa referència a l'ingrés, el manteniment, la conservació i la difusió de la documentació. Aquesta certificació s'inclou en el programa d'actuacions de la Subdirecció General d'Arxius. Per obtenir aquests objectius s'ha rebut l'assessorament de la consultoria externa Riba & Sarasal Consulting; alhora que s'han hagut d'adaptar els requisits de la Norma a l'especificat de l'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà, tenint en compte l'organigrama, el funcionament propi i les diferents administracions implicades en la seva gestió: Generalitat de Catalunya, Consell Comarcal de la Conca de Barberà i Ajuntament de Montblanc.

Col·laboració amb la Setmana Medieval de Montblanc

L'Arxiu Comarcal ha col·laborat amb la XXI Setmana Medieval, que organitza l'Associació Medieval de la Llegendà de Sant Jordi de Montblanc, en l'assessorament de diferents temes i amb la conferència "L'inici de la fi de l'estat medieval català i de la democratització de les institucions", que es va fer el dia 21 d'abril.

Col·laboració amb l'Ajuntament de Montblanc

L'Arxiu Comarcal també ha col·laborat amb l'Ajuntament de Montblanc en l'edició i el desenvolupament el XXIV Concurs Literari Escolar de Sant Maties, el veredict del qual es va donar a la seu de l'Arxiu Comarcal el dia 10 de maig.

Recuperació de pel·lícules de cinema amateur i familiar de la Conca de Barberà

Com a resultat de la campanya que iniciarem el setembre de 2005, *Imatges que fan història. Jornada cinematogràfica*, per a la recuperació de pel·lícules de cineastes amateurs i de caire familiar de la comarca, l'Arxiu Comarcal, mitjançant la col·laboració de la Filmoteca de Catalunya i de la Unitat d'Investigació del Cinema de la Universitat Rovira i Virgili, ja disposa de les còpies digitals de vint-i-cinc pel·lícules de les dècades dels anys seixanta a vuitanta del segle XX.

Ingressos

Entre els mesos de març i maig de 2008, el Consell Comarcal de la Conca de Barberà, ha efectuat un total de cinc transferències. Es tracta de dos DVD de l'arxiu d'imatges corresponents a 2007 i dels expedients generals d'Hisenda del 1996 al 2006, dels acords de govern i del Ple del 2002 al 2005, els llibres de comptabilitat del 2002 al 2003, els manaments del 2005 i el 2006, els expedients generals del 2003, correspondència del 2007, els expedients d'ajuts de rehabilitació del 2004 i documentació comptable de l'Organisme Autònom de Desenvolupament del Consell dels anys 2002 al 2006. En total representen 17,65 metres.

Per altra banda, diferents ajuntaments també han fet les seves transferències anuals, amb documentació majoritàriament del 2002. Són els de Blancafort, de Conesa, de les Piles, de Senan (amb documentació del 1999 al 2003) i de Vallclara (dels anys 1969-2003). En total representen 7,2 metres.

També s'ha fet la transferència regular dels protocols notariaus. En aquesta ocasió s'han ingressat els protocols generats el 1907. Es corresponen als de Gabriel Vilalta, notari de Montblanc (2 volums); de Josep Lacot, de l'Espluga de Francolí (1 volum); de Francesc E. Sanahuja, de Sarral (1 volum) i de Josep Alonso, de Santa Coloma de Queralt (1 volum).

Els Torraires de Montblanc també ens han fet arribar dues fotografies de castells a la Plaça Major de Montblanc (probablement del 1956), i Ramon Requesens i Queralt ens ha lliurat dos volums corresponents a les revistes *El Seny Gros* de 1924 i a *Aires de la Conca* de 1927.

Finalment, la Subdirecció General d'Arxius ha ingressat en dipòsit un lot de documentació, entre la qual destaca un manual del prevere mossèn Pau Aramon de Biure de Gaià de 1685-1699, una Causa entre l'Ajuntament de Montblanc i el plebà de la vila pel nomenament de diversos oficis i pel tancament de dues esglésies (1781), una llibreta de censos dels veïns de Montblanc als pares mercedaris (1819-36), una de censalistes de Montblanc (1830-36), una altra d'arrendaments de la mateixa vila (1828-32) i dos plec de documents comptables i de correspondència de les famílies Tàpies i Bellver (segles XVII-XIX).

Arxiu Comarcal del Garraf

Els fons fotogràfics de l'Arxiu Comarcal del Garraf

L'Arxiu Comarcal del Garraf va presentar el 13 de juliol el segon volum de la col·lecció *Els nostres fotògrafs: Jordi Mas Morando*. El principal objectiu d'aquestes publicacions és difondre a la població els fons fotogràfics que s'apleguen en aquest arxiu, fruit de les donacions i cessions que s'han succeït en aquests darrers anys, així com mostrar el tractament arxivístic que hi ha al darrere.

Els fons fotogràfics més important que conserva l'Arxiu Comarcal del Garraf són el de Ramir Horro López, amb 254.000 negatius (1947-1987); el del fotògraf Jordi Mas Morando, de 176.400 negatius (1950-1980), i el fons fotogràfic municipal de Vilanova i la Geltrú, que supera les 10.000 imatges (1920-1980).

A més de la difusió que es fa a través d'aquestes publicacions, amb un ressò social i comercial considerable, l'Arxiu Comarcal del Garraf organitza cada any una exposició temàtica sobre aquests fons.

La descripció arxivística de tots aquests fons fotogràfics s'ha fet a nivell d'inventari de cadascun dels reportatges que els integren, i s'ha mantingut l'ordenació cronològica i temàtica amb què varen ingressar.

Centre d'Història de la Ciutat de Gavà

Exposició "Estimats Reis d'Orient"

El passat mes de febrer va finalitzar l'exposició "Estimats Reis d'Orient" que ha estat visitada per 2.413 persones. Produïda pel Centre d'Història de la Ciutat de Gavà, recollia la tradició dels Reis d'Orient a la nostra ciutat i feia un recorregut de gairebé un segle pels diferents moments, persones i col·lectius que han fet possible que la màgia dels reis d'Orient arribi a Gavà, a més de mostrar en imatges l'evolució de les cavalcades. Es complementava amb una selecció de la col·lecció de joguines que Francesc Masvidal ha anat formant al llarg dels anys.

Exposició “Trajectes. La veu de les dones immigrants. 1939-1979”

“Trajectes. La Veu de les Dones Immigrants”, de l’11 de desembre de 2007 al 24 de febrer de 2008, ha estat produïda pel Centre d’Història de la Ciutat de Gavà. L’exposició ha recollit els testimonis de diferents dones que, entre el 1939 i el 1979, arribaren a Gavà provinents de diversos llocs de la geografia del país. L’objectiu ha estat reconstruir un procés que començà en els diferents pobles d’origen i posar de manifest com la transformació de la nostra ciutat està íntimament lligada a la vida d’aquestes persones. Ha estat visitada per un total de 3.174 persones.

Tertúlies: Trajectes. La veu de les dones immigrants

La inauguració de l’exposició va posar de relleu el gran interès de les dones de la ciutat per deixar i compartir el testimoni d’una de les etapes més importants de la seva vida. És per això que el Centre d’Història va organitzar unes tertúlies, el 22 de gener i 12 de febrer de 2008, on podien compartir aquella experiència i records amb d’altres dones, i contribuir a dibuixar una memòria comuna del que va representar la immigració a Gavà entre el 1939 i el 1979.

Itineraris guiats: de poble a ciutat.

El dia 17 de febrer es va organitzar un itinerari guiat per la ciutat de Gavà pensat com a complement a l’exposició “Trajectes”. Un passeig per tal d’explicar com les necessitats dels nous gavanencs van transformar la fisonomia urbanística del municipi, amb nous barris d’autoconstrucció, o els primers edificis de veïns.

Col·lecció de làmines

125 anys passejant per la Rambla

El passat mes de març es va fer l’últim lliurament de la col·lecció de làmines sobre la Rambla que s’han distribuït en col·laboració amb el periòdic local *Brugués*. La bona acollida i la col·laboració de molts particulars van permetre ampliar el fons d’imatges amb noves aportacions de particulars i documentar-les millor.

Col·laboració en el documental Del pintallavis a la bala

El Centre d’Història va col·laborar en la realització del documental elaborat pels serveis documentals de TV3 sobre les indústries de guerra a Catalunya durant la Guerra Civil.

Ampliació de les col·leccions

El Centre d’Història ha adquirit 7 fotografies estereoscòpiques d’imatges de L’American Lake datades l’any 1923.

Arxiu Històric de Girona

L’Arxiu descriu la documentació del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Inventari-catàleg del fons CAT_AHG_1. Fons de la Generalitat_Treball, 1972-1997 que comprèn 77,6 ml.

Des del principi dels anys setanta els organismes provincials del Ministeri de Treball van actuar en la promoció de millores i inspecció de les condicions de seguretat i higiene en el treball. Aquesta funció fou transferida al Departament de Treball de la Generalitat el 1979. D’altra banda l’Institut de Mediació, Arbitratge i Conciliació (IMAC) que més endavant serà CMAC, actualitzat per Decret de 1983, és l’organisme davant el qual empresaris i assalariats intenten l’avenença amb motiu d’un conflicte laboral com a forma prèvia per poder recórrer a la via judicial davant el corresponent Jutjat del Social.

El fons s’organitza en documentació dels serveis mèdics d’empresa 1976-1997 i actes de conciliació, 1979-1990. El primer grup de sèries conté informació sobre les activitats i incidències dels serveis mèdics de les principals empreses de la demarcació, i resulta especialment interessant per les dades de sinistralitat laboral. La sèrie d’expedients de conciliació individual és la més voluminosa i correspon a la documentació produïda per aquest organisme de conciliació des dels seus inicis el 1979 en l’àmbit de l’Administració de l’Estat i després transferida a la Generalitat. Aquesta documentació permet conèixer amb detall les causes de tots els conflictes laborals de la demarcació de Girona durant un període molt marcat per la crisi econòmica de finals dels anys setanta i següents. La descripció d’aquest fons està a dos nivells, inventari i catàleg dels expedients de conciliació dels anys 1982-1990, especificat per nom de les dues parts, data d’assenyalament de l’acte i número d’expedient.

L’Arxiu fa el catàleg de la documentació d’Urbanisme de la Generalitat de Catalunya

Catàleg del fons CAT_AHG_1. Fons de la Generalitat_Urbanisme, 1956 – 1999, que ocupa 156 metres lineals.

Aquest fons comprèn documentació provinent del Servei Territorial d’Urbanisme del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat que des de la seva creació ha gestionat les competències en matèria de planejament urbanístic i obres d’infraestructura públiques. Aquest fons conté sèries documentals començades per l’Administració perifèrica de l’Estat que han estat assumides per la Generalitat amb els traspassos de competències i, per tant, l’Administració autonòmica ha continuat gene-

rant la documentació pertinent que a efectes d'arxiu s'afegeix a la sèrie ja oberta i s'adjudica a la darrera administració titular de la competència. És per això que les dates d'agregació de les sèries són totes anteriors a 1978, data dels traspassos de competències a l'Administració autonòmica. Entre els productors cal destacar el Ministeri de l'Habitatge, la Secció d'Urbanisme de la Delegació provincial del Ministeri d'Obres Públiques i Urbanisme, la Comissió provincial d'Urbanisme, el Servei Territorial d'Urbanisme del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat i la Comissió Territorial d'Urbanisme.

El catàleg conté una sèrie de llibres d'actes de la Comissió Provincial d'Urbanisme de 1978 a 1980 que serà després la Comissió Territorial d'Urbanisme. La segona sèrie correspon als expedients d'obres d'infraestructura urbana que ocupen 493 unitats d'instal·lació i està descrita detalladament per municipis, número d'expedient, data i títol o descripció del projecte. S'hi poden consultar projectes de sanejament, de subministrament d'aigua, de pavimentació de carrers i camins, de construcció de poliesportius, habitatges de mestres, dipòsits d'aigua, etc.

La resta del fons correspon a documentació de planejament urbanístic: plans generals, plans parcials, plans especials, normes de planejament etc. Els expedients estan formats per documentació textual (memòria del projecte), documentació gràfica (plànols, fotografies, etc.) i documentació administrativa (tramitacions, al·legacions, etc.). Entre aquesta documentació de planejament el que es conserva en molts casos són les còpies dels projectes, ja que els originals s'haurien d'haver conservat en els ajuntaments respectius. Com que en realitat en molts ajuntaments no s'ha conservat aquesta documentació històrica de planejament, en cas de necessitat es fa imprescindible consultar aquests exemplars de l'Arxiu. Es pot fer recerca al catàleg per títol, data o municipi.

Gran part d'aquesta documentació s'ha ingressat a l'AHG durant el 2007 i inici del 2008 després dels treballs previs de classificació i descripció de Martí Blesa, arxiver contractat pel mateix Departament.

L'Arxiu descriu el fons de la Delegació Provincial a Girona del Ministeri d'Agricultura

Inventari-catàleg del fons CAT_AHG_3. Fons de l'Administració perifèrica de l'Estat Delegació Provincial a Girona del Ministeri d'Agricultura, 1882 - 1990, comprèn 123 ml.+ 76 plànols solts + 4177 fotografies.

Aquest fons està format per documentació provinent del Ministeri d'Agricultura i dels diversos organismes relacionats per cobrir competències pròpies del sector agrari que, a més de les pròpiament agrícoles, comprenen les d'explotació

forestal, de conservació i manteniment del medi natural, distribució de productes agrícoles i les del camp de la ramaderia. Està format per dos subfons, 1. *Delegació Provincial del Ministeri d'Agricultura* i 2. *Servei Nacional de Productes Agraris*, (SENPA), ja que aquest fou un organisme diferenciat de la Delegació d'Agricultura, amb una estructura pròpia i funcions específiques en la distribució del blat.

Entre els organismes productors destaquem l'Institut Nacional de Colonització (INC), el Servei Nacional de Concentració Parcel·lària i Ordenació Rural – Delegació de Girona, l'Institut Nacional de Reforma i Desenvolupament Agrari (IRYDA) – Servei Provincial de Girona, el Districte Forestal de Barcelona, Girona i Balears, la Prefectura Provincial de Ramaderia de Girona, el Servei Nacional de Productes Agraris (SENPA) – Girona, el Servei Nacional del Blat (SNT) – Girona i la Delegació Provincial del Ministeri d'Agricultura a Girona. Com a productores d'imatges, les empreses Compañía Española de Vuelos Fotogramètrics Aéreos (CEFTA) i Fotografía Técnica SA de Madrid.

Entre la informació de l'àmbit forestal és especialment remarcable la documentació de les sèries de boscos comunals, on queden reflectides les actuacions en els boscos de propietat pública de la província. Les actuacions a la muntanya Extremera (Vall de Núria) formen una sèrie pròpia que conté els projectes que han configurat les infraestructures actuals d'aquella part de la comarca del Ripollès així com alguns projectes que no s'han fet.

Una altra documentació que s'ha de destacar és la que fa referència als dos grans projectes de concentració parcel·lària que es dugueren a terme a les comarques de Girona, el de la Vall d'en Bas, executat íntegrament, i el de la zona de Sant Jordi Desvalls, materialitzat únicament en la part de construcció de nous camins i carreteres. El primer fou un dels projectes de concentració parcel·lària més emblemàtics d'entre tots els que s'han fet a l'Estat espanyol. La sèrie conté abundant planimetria.

Trobarem també una gran diversitat de projectes agraris del Ministeri d'Agricultura fets pels diferents organismes responsables de les tasques de modernització agrària (INC, IRYDA). Cal destacar els més antics que són els de delimitació de camps d'arròs 1953-1957. Aquestes sèries contenen també estudis sobre prospecció d'aigües soterrànies i plans de regadius de les comarques de Girona. La documentació està catalogada en base de dades pel nom dels propietaris (en el cas que hi constin), el nom i la situació de l'explotació i el nom i la data dels projectes. S'ha de tenir present que a l'AHG estan dipositats 110 projectes de l'INC dels anys 1946-1971 de construcció, neteja i condicionament de rius, rieres i sèquies que corresponen a les comarques de Girona.

Pel que fa a la *documentació gràfica* destaquem una còpia completa de la col·lecció de fotografies aèries fetes per l'empresa Compañía Española de Vuelos Fotogramétricos Aéreos (CEFTA) el 1977-78 (escala 1:18.000) per a l'elaboració del *Mapa de conreus i aprofitaments agraris de la província* conjuntament amb el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat. Aquestes fotografies són molt interessants també per a la recerca de temes de territori, topografia, camins, etc. com a complement de la documentació cadastral de rústica que conté molt poca planimetria

El subfons del SENPA, 1939-1980, està integrat principalment pels llibres on s'enregistraven els moviments de grans a les diferents sitges del servei situades a diferents localitats. Aquests llibres detallen les compres als productors i les vendes posteriors principalment als industrials fariners. Contenen també dades sobre lliuraments de llavors, préstecs d'adobs o ajuts als pagesos per treballs de millora en els conreus. Altres sèries amb importància són el registre de correspondència, les actes de la Comissió reguladora de preus o els censos i actes d'inspecció de molins, de farineres i de magatzems de grans. Referència especial mereixen els llibres d'estadístiques, amb informació sobre producció, qualitat dels productes, censos de pagesos o rendiments de les terres.

Es tracta, en definitiva, d'una documentació de gran interès per a la història agrària de les comarques gironines durant l'etapa franquista. Aquest fons s'ha anat constituint, doncs, a través de múltiples ingressos documentals provinents la majoria dels Serveis Territorials d'Agricultura de la Generalitat a Girona especialment durant els anys 2005 a 2007, amb la col·laboració de Lluís Frigola, Marta Grassot i Frederic Lamaña estudiants de l'ESAGED.

Mostra de documentació de l'AHG dels anys 1808-1814

Per col·laborar en les activitats que s'estan duent a terme per commemorar els 200 anys de la Guerra del Francès i donar a conèixer els fons de l'Arxiu, es pot veure al claustre de l'Arxiu una mostra de documents originals que tenen relació amb aquests esdeveniments, amb el títol «200 Anys de la Guerra del Francès, Documentació de l'AHG». Es mostra una selecció de documents, la majoria dels quals pertanyen a la col·lecció d'impresos antics de la Biblioteca i d'altres als fons documentals de l'Arxiu, entre els quals hi ha els documents següents:

- *Goig Coplas antiguas catalanas en honor del gloriós sant Narcís, fill, bisbe, màrtir y generalíssim de Gerona...*, 1808.
- Llibre de decrets i circulars de José Bonaparte, conté relligats 87 decrets i circulars promulgats pel rei José Bonaparte, l'any 1809.

- *Manifest de la capitulació de Girona, 1810*, del fons del Govern Civil de Girona.
- 1 document del fons patrimonial Veray de Celrà, *Nota de las casas que los francesos han cremat en est poble de Salrà (...)*, 1808.
- *Llibre de entrades dels Micalets comensant lo any 1808*, i alguns expedients d'ingressos de soldats del fons de l'Hospital de Santa Caterina. Durada: del 12 de maig al 25 de juny. Estarà vigent durant la Setmana Internacional dels Arxius.

Arxiu Municipal de Granollers

S'ha restaurat el Llibre d'èpoques de 1581-1588, un dels documents més importants de l'Arxiu Municipal de Granollers

Es tracta d'un llibre enquadernat en pergamí manuscrit que té 320 fulls, entre els quals hi ha documentació única com és el contracte de construcció de la Porxada.

En el decurs d'un estudi sobre l'estat de conservació de la documentació medieval i moderna de Granollers es va detectar que el volum del llibre d'èpoques 1581-1588 presentava una greu patologia fruit de l'acció de la tinta ferruginosa que afectava el document, a més de taques, trencs, esquinços, petites pèrdues de suport i ressecament per envelleiment de diferents materials. Amb la finalitat de no perdre la informació i afavorir la conservació del llibre es va procedir a restaurar-lo.

El llibre d'èpoques conté les cartes de pagament, rebut i documentació en la qual el creditor declara que el deutor ha pagat la quantitat deguda. El volum del llibre d'èpoques 1581-1588 conté, entre d'altra documentació, el contracte de construcció de la Porxada i els pagaments que se'n van fer. Una informació que no es pot trobar en cap altre document.

El procés de restauració que s'ha fet al taller de la restauradora Clara Alibés i Marquès, a Moià, ha consistit principalment a laminar les pàgines perforades per l'acció de les tintes ferruginoses, per tal d'estabilitzar el material i evitar pèrdues d'informació futures; a numerar els fulls, i a refer l'enquadernació amb pergamí, seguint la tipologia original. S'ha netejat en sec fent un tractament localitzat de les taques, s'han eliminat els elements àcids, s'ha millorat la resistència del paper, que s'ha reparat en aquells casos que presentava estrips o esquinços, etc.

En definitiva, s'ha seguit un acurat procés de restauració que protegeix el llibre i li dona les condicions necessàries per perviure. S'han respectat les característiques de l'objecte i els seus valors amb l'objectiu de recuperar la integritat del document.

Aquesta actuació ha rebut una subvenció de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental que n'ha finançat el 50% del cost.

Presentació del llibre *Records de Granollers de Pere Espauella i Bufia* i exposició de fotografies

El 27 de març, es va presentar el número 10 de la col·lecció *Records de Granollers*, dedicat a Pere Espauella i Bufia. El llibre recull una extensa biografia del fotògraf i presenta 50 fotografies en blanc i negre de Granollers datades entre els anys 1966 i 1995, seleccionades d'entre les més de 15.000 imatges que ha donat a l'Ajuntament de Granollers destinades a l'Arxiu Municipal. La presentació del llibre s'acompanya d'una exposició que mostra una vintena de fotografies seleccionades, catàlegs publicitaris, portades de revistes, impresos d'actes culturals, logotips creats per l'autor –com el de l'Associació Cultural–, opuscles, cartells, nadales, targetes grans i dibuixos, per mostrar les diferents vessants del treball professional d'aquest autor: la vessant fotogràfica i la part més creativa a través de la grafia i el dibuix. L'exposició es podrà visitar al Museu de Granollers fins al 29 de juny.

Com l'artista es va trobar amb la fotografia

Pere Espauella i Bufia va néixer a Sant Hipòlit de Voltregà, en el si d'una família treballadora en la qual la música i la lectura hi tenien un lloc preeminent. Va créixer durant la Guerra Civil i va estudiar a l'Escola Pereanton de Granollers, la Biblioteca popular Francesc Tarafa va ser la seva font d'informació ideal per adquirir nous coneixements durant els anys d'estudiant. Al 1945 va entrar a la vida laboral fent d'aprenent de joier a Ca l'Espelt, feina que li va obrir el món de la forma, la proporció, la mesura i, sobretot, el món dels professionals d'aquesta disciplina. Durant els anys cinquanta va compaginar el treball amb la música i l'estudi. El pas definitiu a la fotografia va ser fàcil, gairebé com un procés evolutiu natural. A finals dels anys seixanta ja va formar part del gremi de fotògrafs professionals i va obrir el seu estudi fotogràfic. A partir d'aleshores ha participat en congressos i exposicions de fotografia, ha creat diversos catàlegs, cartells, publicitat, nadales... sempre amb la idea clara que 'la fotografia ha de ser un bon document, que informi i proporcioni plaer estètic a qui la contempla'.

Arxiu Històric de Lleida

Ingressa la documentació del Tribunal de Responsabilitats Polítiques

Procedent de la Universitat de Lleida, que custodiava aquesta documentació des de l'any 1987 cedida en dipòsit per l'Audiència Provincial de Lleida, ingressa a l'Arxiu el fons documental del Tribunal de Responsabilitats Polítiques (1939-1965), juntament amb sumaris incoats per l'Audiència Provincial de Lleida durant el mateix període.

A partir de la informació continguda en aquesta documentació, en especial la provinent del Tribunal de Responsabilitats Polítiques, la Universitat de Lleida elaborà diversos estudis, dirigits per la doctora en Història Contemporània Conxita Mir, en especial l'estudi finançant per l'antic Ministeri d'Educació i Ciència, *Violència política i control social en la postguerra espanyola: un exemple d'estudi sobre l'actuació de la justícia franquista*.

Exposició "Tàrrrega 1939-1961. Aproximació a la repressió, l'exili i la vida quotidiana"

Del 15 d'abril al 29 de maig l'Arxiu ha acollit aquesta exposició procedent del Museu Comarcal de l'Urgell, que forma part d'un projecte dedicat a la recuperació de la memòria històrica de la ciutat de Tàrrrega, que també inclou un catàleg, una pàgina web (www.tarrega1939.cat) i un documental.

Part de la investigació per fer tot aquest material es va dur a terme a l'Arxiu Històric de Lleida, bàsicament a través de la consulta del fons del Centre Penitenciari de Ponent, dipositat a l'Arxiu.

Exposició "Una mirada a Claudi Gómez Grau"

Del 9 de juny al 28 d'agost l'Arxiu presenta una exposició dedicada al fotògraf cerverí Claudi Gómez Grau (Cervera 1907–Lleida 1989), produïda pel Museu Comarcal de Cervera. Dividida en dos àmbits, en el primer, "Una mirada pròpia" es mostren imatges de les feines i eines més habituals d'una Segarra dominada pel seu paisatge agrícola, unes imatges que evocuen les formes de vida i de treball que caracteritzaren la Catalunya de principis de segle XX. En el segon, "Una mirada etnològica" es mostren les imatges captades per Gómez Grau l'estiu de 1942 en què acompanyà l'etnògraf Ramon Violant i Simorra en els seus viatges pel Pirineu català, en concret pel Pallars i la Ribagorça.

Cursos de l'Associació d'Arxivers de Catalunya

El 18 de juny es va fer un curs sobre la "Llei 11/2007 d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics". Com bé indica el seu nom, aquesta llei pretén impulsar i regular l'accés dels ciutadans als serveis públics per mitjans electrònics. El 15 de setembre es durà a terme el curs "Avaluació i Preservació de la documentació electrònica", on s'analitzarà un dels pilars d'un sistema de gestió documental, des de la perspectiva de la seva aplicació als documents electrònics, i especialment al disseny de polítiques de preservació.

Arxiu Municipal de Montornès del Vallès

Donació d'una pel·lícula sobre el Montornès de principis dels anys seixanta

L'Arxiu Municipal ha ingressat un document fil-

mic amb imatges de Montornès dels anys seixanta. La pel·lícula és el primer original d'aquestes característiques que incorpora l'arxiu. Té una durada de 28 minuts, està filmada en 8 mil·límetres i recull diverses seqüències de paisatge, vida quotidiana i festes locals captades per Ernest Richard, un estiuejant del carrer Sant Lluís. S'ha signat un conveni pel qual Magda Viñallonga i Pascual fa donació del material a l'Ajuntament de Montornès. S'han datat i descrit els continguts i s'ha dipositat la pel·lícula a l'Arxiu de la Filmoteca Nacional de Catalunya a efectes de garantir-ne la conservació. Durant els darrers mesos, l'Arxiu Municipal i la Biblioteca han promogut una campanya per aconseguir pel·lícules casolanes que il·lustrin moments representatius del Montornès del segle XX, i han ingressat en forma de cessió o donació quatre documents fílmics.

Es presenta el documental Parlem de Montornès. Memòria del segle XX

El dimarts 22 d'abril es va presentar i projectar per primera vegada el documental que mostra l'evolució del Montornès agrari al Montornès industrial integrat a l'àrea d'influència de la ciutat de Barcelona, a partir de les entrevistes gravades al llarg del 2006, a 18 persones del poble, majors de 65 anys. El treball també recull les imatges antigues que molts montornesencs han anat aportant a la Biblioteca i l'Arxiu Municipal en els últims anys, tant fotogràfiques com fílmiques, en un muntatge elaborat per la productora SABEM.com. A l'acte hi van assistir més de 300 persones que van omplir el Teatre Municipal. Els entrevistats van rebre una rosa i una escultura de mans de les autoritats municipals. També hi va assistir un representant de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, institució que ha donat suport econòmic al projecte. L'Ajuntament ha editat 500 exemplars, bona part dels quals es van repartir entre els assistents a l'acte de presentació.

Arxiu Comarcal de la Noguera

Signatura conjunta de sis ajuntaments de la Noguera pel dipòsit de fons municipals a l'Arxiu Comarcal

El 2 d'abril de 2008 va tenir lloc a la seu de l'Arxiu Comarcal de la Noguera un acte conjunt de signatura dels contractes de cessió en dipòsit dels fons municipals de Camarasa, Montgai, Penelles, Torrelameu, Vallfogona de Balaguer i Vilanova de Meià.

Els alcaldes d'aquests ajuntaments varen signar el corresponent contracte mitjançant el qual cedeixen en dipòsit a la Generalitat de Catalunya els seus fons municipals, que ingressaran a l'Arxiu Comarcal de la Noguera, i alhora varen

aprofitar l'ocasió per conèixer-ne les instal·lacions.

XIII Curs d'estiu de la Càtedra d'Estudis Medievals Comtat d'Urgell

Els dies 2, 3 i 4 de juliol es va fer a Balaguer el curs organitzat per l'Arxiu Comarcal de la Noguera, el Consell Comarcal de la Noguera i la Universitat de Lleida.

El tema que es va tractar aquest any va ser *Idees de pau a l'edat mitjana* i hi varen participar reconeguts medievalistes d'àmbit internacional.

A més a més, aquest any cal destacar que la conferència inaugural va anar a càrrec del Dr. Federico Mayor Zaragoza, director de la UNESCO durant els anys 1987 a 1999 i actual president de la Fundación Cultura de Paz.

Nova edició del curs Com fer un arbre genealògic

La primera edició del curs Com fer un arbre genealògic, organitzat per l'Arxiu Comarcal de la Noguera durant el mes de febrer de 2008 i impartit per Xavier Mora i Giné, professor i membre de la Societat Catalana de Genealogia, va te-

nir una acceptació extraordinària amb un total de 55 persones inscrites.

Per aquest motiu, els dies 11 i 25 d'abril va tenir lloc a Balaguer la segona edició del curs amb la participació de 85 alumnes, molts dels quals havien quedat exclosos a la primera edició.

Participació de l'Arxiu Comarcal a les Aules d'extensió universitària de la Noguera

L'Arxiu Comarcal de la Noguera va estar present en les Aules d'extensió universitària per a la gent gran de la Noguera que durant el curs acadèmic 2007-2008 s'han impartit a Balaguer.

L'Arxiu hi va participar els dies 30 d'abril i 7 de maig d'enguany, amb dues sessions en les quals s'hi van explicar les funcions dels arxius i també s'hi va incloure la visita guiada a les instal·lacions de l'arxiu.

Arxiu d'Imatges d'Olot

Exposició «Joan Antoni Satorre Tomàs, Retratista, Fotoreporter i Fotògraf Industrial 1940-1970»

Del 3 de juliol al 24 d'agost, l'Arxiu d'Imatges d'Olot i el Museu Comarcal de la Garrotxa, en el marc de la mostra Olot Fotografia 2008, presenten una exposició dedicada al fotògraf Joan Antoni Satorre Tomàs (Figueres 1920-Olot 1985). Joan Antoni Satorre Tomàs s'instal·là a Olot als anys quaranta i muntà un negoci de fotografia al carrer dels Clivillers. En aquests anys es dedicà bàsicament a la fotografia d'estudi.

Als anys cinquanta i seixanta, paral·lelament a la feina al seu estudi, va treballar com a fotoreporter en diferents mitjans de premsa local. En aquells anys de franquisme va deixar testimoni gràfic dels fets polítics, socials i culturals més rellevants de la ciutat.

A partir de la dècada dels setanta la seva activitat professional derivà cap a la fotografia industrial i va fer tot tipus de reportatges d'empresa, publicitat, foto de catàleg, etc.

Arxiu Municipal de Palafrugell

Publicacions recents entorn de fons i documents conservats a l'Arxiu Municipal de Palafrugell

El fons del far de Sant Sebastià, el Llibre de Privilegis de Palafrugell, el fons del gremi de pescadors de Sant Pere i el de l'artista Maria Ribot han estat consultats, s'han reproduït i, en definitiva, han fet possible tot un seguit de publicacions des de finals del 2007 fins al Sant Jordi del 2008: *El far de Sant Sebastià. 150 anys de vida (1857-2007)*, de David Moré Aguirre, editat per l'Ajuntament de Palafrugell i coordinat per l'Arxiu Municipal (2007); *Llibre de privilegis de Palafrugell (1250-1724)*, una edició a cura de Joan Villar i

Torrent, editat per la Fundació Noguera (2007); *Sa Perola i la pesca a Calella*, de Blanca Sala i Llopart, volum núm. 17 de la col·lecció Quaderns de Palafrugell, editada per l'Ajuntament de Palafrugell i la Diputació de Girona (2008), amb la col·laboració del Museu de la Pesca de Palamós; i *Maria Ribot i el paisatge de l'Empordanet (1925-1992)*, de Mariona Seguranyes Bolaños, volum núm. 6 de la col·lecció Galeria de Personatges, editada per l'Ajuntament de Palafrugell i la Revista de Palafrugell (2008).

Un nou dipòsit

El mes de juny ha entrat en funcionament la nau al carrer de la Vall d'Aran (l'antiga aula taller) que s'ha adequat com a dipòsit de documentació i on s'hi han instal·lat prestatgeries metàl·liques fixes en dos nivells, planta baixa i pis (1.300 metres lineals). El projecte ha estat fet per l'Àrea de Projectes i Obres de l'Ajuntament de Palafrugell i s'ha portat a terme en dues fases, aprovades al maig i a l'octubre del 2007; el seu cost ha estat de 174.625,82 euros. Els dipòsits situats a la seu de l'AMP, a can Rosés (1.800 metres lineals), estan ocupats en un 90%.

Arxius i documents novel·lats

Els arxius municipals de Palafrugell i de Begur, els fons patrimonials i els documents notarialen tenen un paper important en la recerca que porta a terme la Reparada, la protagonista de la novel·la *Cabells de Medusa* del begurenc Miquel Martín editada per CCG edicions (2008). Mentre llegim la novel·la acompanyem la Reparada en el procés de descoberta i creació literària fins a aconseguir esbrinar tots els detalls i totes les conseqüències d'una arriscada expedició de collers en el segle XIX.

Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà

Exposició «Recull d'imatges de Llavorsí (1919-1977)»

El dia 26 de juliol, Festa Major de Llavorsí, es va inaugurar aquesta exposició al Local Social de Llavorsí, que estarà oberta fins al 14 de setembre. És ja la sisena mostra de fotografia antiga del Pallars Sobirà, i la segona que recull un conjunt d'imatges de diverses temàtiques d'un territori concret de la nostra comarca.

Les noranta fotografies escollides ens parlen de la vida quotidiana. De la família, l'escola, dels aplecs que uneixen tota la població, d'un món del treball que no té res a veure al d'avui, etc. Són imatges que han estat guardades per les famílies durant anys en àlbums o caixes de sabates, perquè expliquen històries viscudes. Per tant, aquesta exposició no hauria estat possible sense la col·laboració de nombrosos veïns i veïnes que ens han cedit les seves fotografies, i sense

la participació de Joan Ordi, que ha fet de mitjancer entre les famílies i l'Arxiu, en la difícil missió de demanar imatges, recollir-les, retornar-les i sobretot documentar-les.

Pagès editors ha editat el catàleg del mateix títol i en Josep Ripoll Gasia, fill de casa Moliner de Beso, és l'autor del pròleg.

Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany

Inventari del fons bibliogràfic de la Casa Missió de Banyoles

L'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany custodia el fons bibliogràfic de la Casa Missió de Banyoles. Aquest fons prové de tres institucions diferents; el monestir de Sant Esteve de Banyoles –fundat al segle IX i desamortitzat l'any 1835–; el convent de Sant Martirià de Banyoles –fundat el 1638 i desamortitzat l'any 1835–; i la Casa Missió de Banyoles –fundada l'any 1858, i instal·lada a l'edifici de l'antic monestir de Sant Esteve l'any 1867 fins a l'actualitat.

L'inventari s'ha introduït en una base de dades Access, on es descriuen els camps d'autor, títol, editor, lloc i any d'edició, signatura topogràfica i observacions. En total hi ha 4.113 volums, impresos entre els segles XV i XX. La majoria corresponen a obres editades en època contemporània, concretament 2.664 volums. Però és important destacar que d'època moderna n'hi ha 1.017, i és molt interessant que del segle XVI n'hi ha 112, i del XV n'hi ha 1. Encara resten 432 volums, que es troben en mal estat de conservació i no s'han pogut datar.

La temàtica de les obres conservades ens revela quins eren els interessos dels compiladors d'aquest fons bibliogràfic. A l'època moderna destaquen per la seva quantitat, les obres de Dret Eclesiàstic, i a l'època contemporània hi ha una gran varietat d'obres de Predicació.

La temàtica de les obres conservades ens revela quins eren els interessos dels compiladors d'aquest fons bibliogràfic. A l'època moderna destaquen per la seva quantitat, les obres de Dret Eclesiàstic, i a l'època contemporània hi ha una gran varietat d'obres de Predicació.

Transferència de documentació del C.E.I.P. Pla de l'Ametller de Banyoles

El CEIP Pla de l'Ametller, més conegut entre els banyolins com l'Escola Verge del Remei, el dia 9 d'abril de 2008 va fer transferència a l'Arxiu Comarcal de la documentació compresa entre els anys 1966-1998. En total són 9,7 metres lineals, el major volum dels quals correspon a expedients escolars dels alumnes.

Signatura del contracte de cessió en dipòsit de la documentació de l'Ajuntament de Porqueres

El 28 d'abril de 2008 se signà el contracte de ces-

sió en dipòsit de la documentació de l'Ajuntament de Porqueres a la Generalitat de Catalunya. Les parts signants foren el president del Consell Comarcal i l'alcalde de Porqueres. En total són 47 metres lineals de documentació corresponent als anys 1897-1997.

Suport a l'Ajuntament de Camós

L'Ajuntament del municipi de Camós, de 650 habitants, es va dirigir a l'Arxiu Comarcal sol·licitant ajuda per organitzar el seu propi arxiu. Durant el mes de febrer d'enguany es va fer un quadre de classificació funcional per a la documentació que produeix aquest Ajuntament. També se'ls ha proporcionat una base de dades Access que inclou el quadre de classificació i està formada pels camps que els permetran gestionar l'arxivament i recuperació dels documents.

Exposició «De l'Escola al Monestir. 30 Anys d'Exposició de Flors»

Exposició situada a la sala polivalent de l'Arxiu Comarcal, inaugurada el 30 de maig i que durarà fins al 30 de setembre de 2008.

És un recorregut sentimental a través dels 30 anys d'exposició de flors a Banyoles. S'aprofita l'avinentsa que aquest esdeveniment es duu a terme al claustre del monestir de Sant Esteve de Banyoles, on l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany hi té la seu. Així, s'ha fet coincidir la data d'inauguració de l'exposició amb la de les de flors. El fil argumental de l'exposició es reforça amb documents dels fons del CEIP Pla de l'Ametller i de l'Ajuntament de Banyoles, que es troben dipositats a l'Arxiu Comarcal. I amb documentació del fons de la Comissió Organitzadora de l'Exposició de Flors, cedida per a l'ocasió pel que fou el seu president. També s'han emprat imatges cedides per particulars.

Arxiu Comarcal del Priorat

Publicació del treball guanyador del premi Jaume Ardèvol i Cabrer del 2006

El passat dia 10 de maig es presentà a l'església parroquial de Torroja del Priorat el llibre de Xavier Garcia intítulat *La primera dècada de lluita antinuclear a Catalunya (1970-1980)* coeditat per l'Arxiu Comarcal del Priorat i el Centre Cultural i Recreatiu la Unió de Torroja del Priorat, entitat organitzadora dels Jocs Florals d'aquesta població. Es tracta del treball guanyador del premi Jaume Ardèvol i Cabrer i és el número 2 d'aquesta col·lecció que porta el nom del premi.

L'acte s'emmarcà dins els lliuraments de premis corresponents a la trenta-unena edició dels Jocs Florals i comptà amb la participació, aproximadament, de cent cinquanta persones.

Ingressa el fons de la Cooperativa Agrícola de Falset

Entre els mesos de febrer i març fou ingressat el fons del Sindicat Agrícola de Falset, més tard cooperativa, que té un abast cronològic del 1917 fins al 1998 i ocupa 270 capses de trasllat, més de 100 metres lineals aproximadament.

És un fons molt complet que no ha sofert destrucció de documentació. Trobem documents de la secció de crèdit, la comptable, liquidacions de fruits, actes de les reunions, entrada de collita dels socis, correspondència, dietaris, etc. La documentació es troba en bon estat i s'observa que el fons ha tingut actuacions arxivístiques: la primera, a principis dels anys quaranta i, la segona, en els primers anys dels setanta del segle XX.

Arxiu Comarcal del Ripollès

Ingressos de particulars a l'Arxiu Comarcal

Durant el primer semestre de 2008, l'Arxiu Comarcal del Ripollès ha rebut diverses donacions de particulars. Són les següents: Jaume Serra i Passola: publicacions i programes relatius al Foment de la Sardana de Ripoll (1893-1936); Ramon Orriols i Bover: document notarial referent a Ribes de Freser (1715); Dolors Tarré i Vinyeta: manuscrits i escrits personals, correspondència i impresos, dibuixos i gravats i imatges (1910-1980); Montserrat Roma i Teixidor: efímers o impresos menors de Campdevàrol i Ripoll (1951-2000) i hemeroteca (1937-1955); P. Lluís Ma. Tarracó i Planas, OCSO: mecanoscrit sobre la Federació de Joves Cristians a Ripoll (1936-1939), correspondència personal (1936) i inventari de béns trobats al local de la beneficència de Ripoll amb motiu de la confiscació feta pel Comitè de Defensa Antifeixista de Ripoll (1936); Jordi Casanova i Roca: cinc imatges, negatiu i positiu, de l'interior i exterior de l'ermita de Sant Pere d'Auïra (Campdevàrol), fetes per Ramon Casanova i Danés (1934-1936).

L'Arxiu Comarcal del Ripollès agraeix sincerament la generositat de totes aquestes persones que, potser sense voler, contribueixen d'una manera excel·lent a la conservació i difusió del patrimoni documental de la nostra comarca. A tots ells, moltes gràcies.

Restauració del Llibre Major de la comunitat de domers i preveres de Sant Pere de Ripoll (1696-1854)

Amb la inclusió d'aquest gran llibre al programa Bruniquer 2007 de la Subdirecció General d'Arxius, l'Arxiu Comarcal del Ripollès disposa d'un important document en unes condicions de consulta immillorables que permet l'estudi de l'evolució de l'administració de les rendes i propietats de l'església de Sant Pere de Ripoll al llarg

de dos segles. La intervenció en aquest llibre era complexa a causa de la varietat dels materials que el conformen (fusta, pell gofrada, llautó i paper). El volum s'ha netejat profundament; s'han reintegrat amb pell nova les llacunes, sobretot de les cobertes i el llom. La fusta original s'ha conservat, encolant els llistons. S'han eliminat els elements metàl·lics sobrers i s'han tractat degudament els que s'han mantingut (tanques i botons). S'han relligat de nou tots els quaderns, amb nervis dobles de cotó i fil de lli natural, i s'ha fet un llom articulad. El resultat és magnífic.

Enquadernació de llibres

Enguany, l'Arxiu Comarcal ha continuat col·laborant amb alguns ajuntaments de la comarca amb l'objectiu de donar-los suport perquè disposin de la seva documentació més important (actes del ple, padrons d'habitants, etc.) en les millors condicions de conservació. Hem fet, doncs, tasques d'enquadernació de volums defectuosos o malmesos i, també, d'altres plecs que els mancava la protecció necessària.

Actes Municipals: un nou projecte

El web de l'Arxiu Comarcal (www.acri.cat) disposa d'un nou i innovador recurs per a la investigació. Es tracta de posar a l'abast de tothom l'accés i la consulta d'uns documents emblemàtics creats pels ajuntaments: les actes municipals. Com és sabut, les actes recullen l'activitat dels nostres governants i reproduïxen el contingut de les discussions i de les decisions que afecten directament els nostres pobles. És evident, per tant, que les actes han esdevingut i són un dels tipus de documents més utilitzats per a la recerca del passat dels nostres municipis, de la seva evolució i de la seva implicació en la història del país.

Fins avui, i gràcies a l'aportació econòmica de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental del Departament de Cultura, hem pogut digitalitzar les actes municipals dels ajuntaments de Planoles (1945-1901) i Ripoll (1803-1880). De cada pàgina s'ha generat una imatge en alta resolució per tal de disposar d'una bona còpia de seguretat. Paral·lelament, s'han creat els fitxers en format PDF (*portable document file*) que són els que es visualitzen al web. També, amb el concurs destacat del dissenyador Eudald Maideu, hem confeccionat un entorn web simple i intuïtiu, perquè els nostres usuaris puguin utilitzar fàcilment les gairebé 15.000 pàgines de la nostra història.

A més d'aquesta finalitat, volem destacar la importància d'aquesta iniciativa perquè permet la conservació dels documents originals, i n'evita la manipulació freqüent i la reproducció amb mitjans no sempre respectuosos amb els suports. La segona fase d'aquest projecte inclourà les actes municipals de l'Ajuntament de Ripoll, des

del 1881 fins al 1939; és previst que a principis de l'any vinent ja tinguem enllestida aquesta actuació.

Participació en l'exposició «Miralls amb memòria»
Organitzada per la Casa de Cultura de la Diputació de Girona i comissariada pel fotògraf Josep Maria Oliveras, l'exposició "Miralls amb Memòria: Fotografia i Fotògrafs, Girona 1860-1940" ha comptat amb la participació de l'Arxiu Comarcal del Ripollès. En concret, s'han facilitat deu plaques de vidre, de gran qualitat, obra del fotògraf de Ribes de Freser Nicolau Coma i Llitjós. És significatiu de destacar l'excel·lent resultat tant de la mostra com del catàleg que s'ha editat amb aquest motiu.

Participació en l'exposició «Dones: Camins de la Llibertat»

Aquesta exposició ha estat organitzada pel Museu d'Història de Catalunya amb l'objectiu de donar a conèixer la lluita de les dones en el procés de consecució dels seus drets polítics, civils i socials, al llarg de la història. Per il·lustrar l'espai dedicat al "Feminisme, república i Guerra Civil", l'Arxiu Comarcal del Ripollès ha participat amb el préstec d'un document imprès.

Arxiu Comarcal de la Selva

Presentació i primeres actuacions en l'assessorament i implementació de SGD en ajuntaments de la comarca de la Selva

El passat mes de desembre es van presentar al Consell d'Alcaldes de la comarca de la Selva les línies mestres per a la implementació de Sistemes de Gestió Documental (SGD) en ajuntaments petits i mitjans recollides en el marc del Pla comarcal d'actuació documental (PLA_DOC_SELVA), redactat per l'Arxiu Comarcal. El Pla preveu l'assessorament i la intervenció en matèria de gestió documental en els ajuntaments que ho sol·licitin i l'execució és prevista que es faci amb la concurrència del Consell Comarcal. De fet, el mateix Consell Comarcal ofereix els serveis de la seva tècnica arxivera per fer actuacions en els ajuntaments, la qual repartirà equitativament els seu temps entre la seva institució i els ajuntaments. Aquests, en el marc de la prestació de serveis tècnics dels consells, signen un conveni per tal d'acollir per un temps els serveis de la tècnica del Consell. Actualment, quatre ajuntaments de la comarca s'hi han adherit: Vilobí d'Onyar, Caldes de Malavella, Riudellots de la Selva i Amer. El conveni signat reflecteix, entre altres qüestions, que les actuacions han de ser sempre programades i supervisades des de la direcció de l'Arxiu Comarcal. Tant les actuacions com el seu cost econòmic queden descrites en les addendes.

Sense voler obviar l'obligació que té l'Arxiu Comarcal d'oferir serveis especialitzats i de suport als ajuntaments de menys de 10.000 habitants, es vol cercar la seva coparticipació en la implementació de SGD a fi i efecte de crear un espai de complicitat i col·laboració que esdevingui del tot eficaç i, sobretot, adquireixi periodicitat i permanència en el temps.

Ingressa el llibre Llevador de censos sensals i demés que prestan varios particulars a casa Alemany

Aquest llibre s'incorpora al fons Trias de l'Arxiu Comarcal. Es tracta d'un document que no havia entrat quan es féu un primer ingrés del fons. En una de les anotacions del llibre es dona una informació precisa sobre l'inici de les activitats de l'empresa de galetes Trias, Néts de Joaquim, SA, productora de les famoses galetes «teules» de Santa Coloma. De la anotació s'entreu la data fundacional de l'esmentada empresa, que enguany celebra el centenari.

El llibre, que conté dades des del 1802 al 1910, pertanyia a la família Alemany, els antics propietaris de l'establiment de pastisseria que l'any 1908 va ser llogat a Joaquim Trias Vila. Quan aquest va adquirir l'immoble, el llibre va passar a les seves mans. Ara ha servit per certificar el primer segle de vida de l'empresa i, un cop celebrat aquest esdeveniment, l'actual propietari i descendent de Joaquim Trias Vila, Joaquim Trias Mas, l'ha donat a l'Arxiu.

Arxiu Comarcal del Solsonès

Primera fase del Servei de documentació i recursos sobre la II República, Guerra Civil i primer franquisme al Solsonès (1931-1959)

Un cop d'ull a les fonts d'informació sobre el període de la Guerra Civil evidencien la dificultat de la recerca dels fets ocorreguts a la comarca. La multiplicitat, fragmentació i dispersió, arreu de la geografia estatal, tant dels fons documentals, com de la bibliografia i recursos que aporten informació respecte d'aquest període històric en són la conseqüència. Especialment l'anàlisi dels esdeveniments relacionats amb un context històric més ampli que el merament local.

En aquesta direcció, el projecte de *servei de documentació i recursos sobre la República, la Guerra Civil i el primer franquisme al Solsonès (1931-1959)*, participat pel Centre d'Estudis Lacetans i l'Arxiu Comarcal del Solsonès, pretén donar elements per superar aquestes dificultats. Per fer-ho es pretén identificar i descriure originals i reproduccions de documents, edicions bibliogràfiques i recursos d'informació relacionats amb el període 1931-1959 al Solsonès, fent especial atenció als fets polítics esdevinguts. I en aquells casos

que sigui possible, reproduir els documents que no es troben físicament a la comarca.

Tot plegat amb la finalitat de posar originals i reproduccions a l'abast de tota la ciutadania, fent especial atenció a investigadors i cicles educatius superiors, sense oblidar el batxillerat i secundària, d'una manera particular en els dos darrers casos, com una forma d'atansar aquest període històric a un segment de la població que no ha tingut referències clares sobre aquesta etapa, sovint a conseqüència del temps passat, però també pel silenci imposat pels vencedors i l'oblit col·lectiu autoimposat per la pressió social, que han anat alimentant aquest desconeixement.

Els objectius que pretén assolir aquesta iniciativa són:

- Localitzar i sistematitzar les fonts documentals i bibliogràfiques.
- Estimular i facilitar la recerca sobre els fets i els processos històrics relacionats amb la República, la Guerra Civil, la repressió de la dictadura, l'exili i la resistència democràtica en el Solsonès i els seus protagonistes.
- Fomentar la valoració i la difusió del patrimoni documental.
- Divulgar i difondre els fets històrics desenvolupats entre el 1931 i el 1959 en els municipis de la comarca del Solsonès.
- Propiciar l'anàlisi crítica i la reflexió envers aquests fets i la seva incidència en el present.
- Relacionar els esdeveniments de la història local amb el context històric del país per tal de fer-ne una interpretació global.
- Donar continuïtat al conjunt d'actuacions per a la recuperació de la memòria democràtica que es desenvolupen a la comarca del Solsonès.

Exposició «Fotogrames entre la Llum i la Foscor. El Cinema al Solsonès al Segle XX»

Del 10 al 25 de maig es va poder visitar al pati gòtic del Palau Llobera aquesta exposició organitzada per l'Arxiu Comarcal del Solsonès. «Fotogrames entre la Llum i la Foscor. El Cinema al Solsonès al Segle XX» és un itinerari de gairebé 100 anys, des de la primera projecció a la comarca fins a finals del segle XX, pels establiments i iniciatives que en algun moment de la seva existència van aventurar-se a projectar cinema a la comarca. Al mateix temps ens aproxima al context històric que va condicionar l'aparició, les vicissituds i, en la immensa majoria de casos, la desaparició d'aquestes sales de cinema.

Homenatge a Salvador Baldé

El dissabte 24 de maig, a la sala gòtica del Palau Llobera, l'Arxiu Comarcal del Solsonès va organitzar un acte d'homenatge a Salvador Baldé. Realitzador de cinema amateur, traspassat la tardor del 2007, entre els anys 1947 i 1954 va rea-

litzar diverses produccions de cinema amateur al Solsonès. La seva etapa solsonina es caracteritza perquè va filmar tant documentals com pel·lícules de ficció amb actors locals. En l'acte hi van participar Joan i Jaume Baldé, fills de l'homenatjat, i Encarnació Soler, presidenta de l'Associació Cinema Rescat.

Archiu Generau d'Aran

Dipòsit de dos documents de la universitat d'Escunhau e Casarilh de 1604 i 1757

El senyor Jesús Vergés Arró ha ingressat, per contracte de dipòsit, dos documents d'Escunhau e Casarilh. El document de 1604 és una còpia d'una visura feta en el mont de Vielha i Betren i que es lliura a la Universitat d'Escunhau e Casarilh. El document de 1757 és una concòrdia entre les universitats de Betren i d'Escunhau e Casarilh sobre l'extensió del bosc anomenat Arto.

Dipòsit d'un grup de documents del segle XIX propietat del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació

Ingrés en dipòsit pel Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació dels documents intitulats: Defensas de D. Pablo Sabi, vecino de la villa de Viella, del Valle de Aran, sobre infidencia cometida en 1825, [58] f.; Resumen de los testigos ministrados por parte de D. Pablo Savi, comerciante de Viella, sobre los capítulos presentados en 1º de agosto de 1827, [8] f.; i Defensas de D. Andrés Sambeat, administrador de la Real Aduana de la villa de Viella, en el Valle de Aran, [52].

Arxiu Municipal de Tarragona

Ingrés del fons documental de la Fàbrica de Tabacs de Tarragona

La signatura del conveni de comodtat entre l'Ajuntament de Tarragona i Altadis SA ha precedit l'ingrés del fons documental de la Fàbrica de Tabacs de Tarragona (1923 – 2006), que consta de 8.150 unitats d'instal·lació (800 metres lineals). L'any 1923 es col·locà la primera pedra del complex i l'any 1932 s'inicià la producció de la fàbrica tarragonina de la Compañía Arrendataria de Tabacos. Entre el 1947 i el 1954, la Fàbrica de Tabacs de Tarragona, integrada a Tabacalera SA, es reforçà amb material i maquinària sobrant d'altres fàbriques, fet que permetrà al centre tarragoní d'adoptar un doble torn de producció, i passar d'una plantilla de 150 treballadors a una de 800, amb un increment del valor de producció mensual de 270.000 a 70 milions de pessetes, és a dir, 870 milions de pesse-

tes l'any. Amb la producció de marques tan emblemàtiques com Ducados, Fortuna i Nobel, l'any 1964, la Fàbrica de Tabacs de Tarragona esdevé el primer de tots els centres productors de Tabacalera SA a Espanya.

Ingrés del fons documental del Grup d'Empresa Tabaquer

A iniciativa de la Junta Directiva del Grup d'Empresa Tabaquer, s'ha ingressat el fons documental generat per la vida social dels treballadors de la Fàbrica de Tabacs de Tarragona, entre 1947 i 2006. L'esmentat fons consta de 22 unitats d'instal·lació i 946 fotografies. Altrament, també s'ha ingressat la documentació generada per l'activitat sindical del Comitè d'Empresa de la Fàbrica de Tabacs (1970-2006), 20 unitats d'instal·lació i 57 fotografies.

Publicació del número 2 de la col·lecció Quaderns de l'Arxiu amb el títol El Club Gimnàstic de Tarragona (1886-2000)

La signatura del conveni de comodat entre l'Ajuntament de Tarragona i el Club Gimnàstic de Tarragona ha comportat l'ingrés del seu fons documental (1886-2000) i la publicació *El Club Gimnàstic de Tarragona (1886-2000)* com a número 2 de la col·lecció *Quaderns de l'Arxiu*.

Pel seu valor informatiu, destaquen les sèries documentals de les juntes directives i de les assemblees, és a dir dels òrgans de govern del Club, com per exemple els llibres d'actes de la Junta Directiva que s'inicien l'any 1897, els estatuts i reglaments des de l'any 1893 i la documentació dels acords de les assemblees ordinàries i extraordinàries des d'inicis del segle XX.

L'esmentat fons documental consta de 500 unitats d'instal·lació, 2.800 fotografies i 375 cartells, documentació que informa sobre l'activitat esportiva i social desenvolupada pel Club Gimnàstic de Tarragona durant 120 anys de la seva història. Per tant, presenta un valor cultural indiscutible i un interès públic i col·lectiu que ultrapassa la mateixa entitat.

Conveni amb la Societat Genealògica de Utah

Com a conseqüència del conveni signat entre l'Ajuntament de Tarragona i la Societat Genealògica de Utah, s'ha iniciat el programa de digitalització dels volums de la sèrie del Registre Civil Municipal (1836-1870) i dels Padrons Municipals (1807-1920).

Aquest programa de preservació del patrimoni documental es complementa amb la campanya de digitalització que es porta a terme a l'Ajuntament de Tarragona: *Acords Municipals (1800-1821)* i 7.000 unitats de l'arxiu d'imatges.

Projectes de restitució de la memòria democràtica

Amb l'ajut econòmic del Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya, s'han desenvolupat els projectes següents:

- 1) Dones durant el franquisme i la transició democràtica a Tarragona, dirigit per la professora Montserrat Duch Plana (URV).
- 2) Transició democràtica a la ciutat de Tarragona, dirigit pel professor Josep Sánchez Cervelló (URV).

Arxiu Comarcal del Vallès Occidental

Centenari del naixement del poeta Agustí Bartra. L'explotació del fons Bartra-Murià

L'Arxiu Històric de Terrassa, vinculat a l'Arxiu Comarcal del Vallès Occidental, conserva el fons Bartra-Murià, que fou donat a la ciutat de Terrassa per Anna Murià, muller del poeta Agustí Bartra. Amb motiu del centenari del naixement del poeta s'han organitzat a Terrassa una sèrie d'activitats, com lectures dramatitzades de poemes, convocatòria de premis literaris, el II Simposi Agustí Bartra, la creació d'un espai web, un taller musical i literari i altres activitats. El Comitè Organitzador del Centenari ha assumit en el programa tres activitats en col·laboració amb l'Arxiu de Terrassa. En primer lloc, la redacció d'un opuscle amb el títol *El fons Bartra-Murià. L'arxiu personal i literari dels escriptors Agustí Bartra i Anna Murià*, que es publica dins la col·lecció *El Portal de la Guia*, núm. 3, del mateix Arxiu, amb traducció del text al castellà, el francès i l'anglès. En segon lloc, una presentació del fons i una mostra de documents el dia 5 de juliol, dintre dels actes de la Festa Major de Terrassa. Finalment, una exposició de documents de l'arxiu personal d'Agustí Bartra, per al novembre i desembre del 2008.

Arxiu Comarcal del Vallès Oriental

Estudi sobre els fons fotogràfics i documentals relatius al Vallès Oriental

L'Arxiu Comarcal està fent enguany un estudi sobre l'existència d'imatges fotogràfiques relatives a la nostra comarca dipositades en arxius fotogràfics de Barcelona com ara l'Institut Amatller d'Art Hispànic, l'Institut d'Estudis fotogràfics, l'Arxiu del Centre Excursionista de Catalunya o l'Arxiu fotogràfic Municipal. També aquest any es portarà a terme un treball, però relatiu a fons documentals textuais que hi pugui haver en centres arxivístics com l'Arxiu Nacional de Catalunya, l'Arxiu de la Corona d'Aragó o l'Arxiu de la Diputació de Barcelona, entre altres. Amb tot aquest material es vol edi-

tar en un futur pròxim una guia de fons i documents sobre el Vallès Oriental perquè els investigadors, estudiants i interessats en general puguin orientar-se més fàcilment a l'hora de fer les seves recerques i estudis.

L'ACVO obté el certificat ISO de gestió de qualitat

El passat 10 d'abril, l'ACVO va superar l'auditoria externa que li ha permès obtenir el certificat ISO 9001:2000 de sistemes de gestió de la qualitat. L'auditor va examinar els següents processos: control de la documentació; incidències i reclamacions; accions correctives i preventives; auditories internes; seguiment i mesura; recursos humans; gestió de les consultes; ingrés de documentació i tractament arxivístic. La implantació d'aquest procés ens ha permès corregir i millorar molts processos de treball intern i donar un servei al públic de major qualitat.

Ingressa un manuscrit de 1585-1605

Recentment ha ingressat el *Libre manual y major per los negocis de mi Simon Rialp (1585-1605)*. Es tracta d'un llibre de comptes i anotacions diverses de mossèn Simó Rialp, rector de Granollers. Hi podem trobar referències a persones de Granollers, Palou, Cànoves, Cardedeu, Corró, Llerona, Lliçà de Vall i Lliçà d'Amunt, la Roca, Santa Eulàlia i Vallcàrcara, entre d'altres. Aquest manuscrit ha estat adquirit pel Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya i ha estat lliurat en dipòsit a l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental.

Èxit de les activitats de difusió i formació de l'ACVO

Les darreres activitats de difusió de l'Arxiu Comarcal han estat un autèntic èxit de participació. Així, la conferència sobre la repressió republicana i la franquista a càrrec dels historiadors Eduard Navarro i Cèsar Alcalà va comptar amb l'assistència de 45 persones que omplien de bat a bat la sala d'actes. Pel que fa al curs d'introducció als sistemes de gestió documental als ajuntaments, impartit per l'arxiver gironí Lluís-Esteve Casellas també es va arribar al ple de la sala, amb 30 persones inscrites, que era el màxim estipulat.

Arxiu Municipal de Viladecans

Digitalització de les Actes dels plens municipals (1837-2006) i de les Actes de Junta de Comissió Municipal Permanent (1980-2005)

L'Arxiu Municipal, amb el suport de la Diputació de Barcelona, ha dut a terme el procés de digitalització dels llibres d'actes dels plens municipals, des del 1837 fins a l'any 2006, una acció en què també s'han inclòs les actes que es conser-

ven del Consell General de la Universitat de Viladecans, datades l'any 1626 i 1689. En total, s'han digitalitzat les gairebé 14.000 pàgines dels documents originals.

Les actes esmentades es conservaven en format manuscrit o mecanografiat i han pogut ser consultades fins ara per molts estudiosos i investigadors. Ara, amb la seva reproducció en format digital, l'Administració, els investigadors i la resta dels usuaris disposa d'un nou suport de conservació i consulta que permet la preservació dels originals, alhora que pot disposar de nous mitjans per tal de fer-los més àgils i accessibles, amb l'objectiu que en un futur proper puguin ser consultats mitjançant procediments telemàtics. El procés de digitalització de les actes de sessions dels plens municipals permet posar a l'abast una valuosa informació, conservada en sèrie contínua des de l'any 1837, que si bé sempre ha estat pública i subjecta a lliure accés, fins ara ha estat consultada, preferentment, per historiadors o estudiosos.

De la mateixa manera, l'Arxiu Municipal ha pres també la iniciativa de digitalitzar els llibres d'Actes de la Comissió Municipal Permanent, des de l'any 1980 fins al 2005, cosa que ha representat digitalitzar més de 15.000 pàgines, corresponents als 40 llibres originals d'aquesta sèrie documental.

Restauració de diverses unitats documentals de l'Arxiu Municipal

També amb el suport de la Diputació de Barcelona, dins de les accions desenvolupades per la Xarxa d'Arxius Municipals d'aquesta institució, es va procedir a la restauració de diverses unitats documentals conservades a l'Arxiu Municipal. En concret, cal referir-se a la reenquadernació de 6 llibres d'actes de les sessions del ple municipal i 10 llibres pertanyents a la sèrie documental d'actes de les sessions de la comissió municipal permanent, datades, totes dues seccions de sèries restaurades, entre els anys 1980 i 1985. Els llibres tenien en mal estat l'encolat dels fulls, cosa que provocava el perill de la seva pèrdua; a banda d'això, alguns llibres patien diversos nivells de degradació entre els quals cal esmentar la brutícia superficial, els estrips, les arrugues, els doblecs i les pèrdues de suport. La restauració s'ha fet a partir del desmuntatge de l'enquadernació original, la consolidació d'estrips i clivelles, l'aplanament d'arrugues i la nova reenquadernació.

En el mateix procés de restauració, cal esmentar les accions fetes sobre el llibre *Les respostes generals fetes i lliurades pel Comú i particulars del lloc i terme de Sant Joan de Viladecans*, referides al cadastre de l'any 1732, que presentava una gran llacuna a la part central, a causa de l'acció d'insectes, un plec també al centre i brutícia superficial. La intervenció ha consistit en desinfecció, neteja mecànica i humida, consolidació del su-

port amb la reintegració de llacunes amb paper Japó, aplanament i relligat senzill.

Les propostes de restauració d'enguany –dins del mateix programa de la XAM– tractaran d'actuar sobre alguns dels plànols cadastrals de la dècada dels anys trenta del segle passat, afectats per estrips, clivelles, plecs i altres patologies diverses.

Exposició «Els Nostres Arxius. La Nostra Memòria»

L'exposició es va inaugurar el propassat dia 17 de gener, a la sala d'exposicions de la Torre del Baró de Viladecans i es va poder veure fins al 24 de febrer. Amb aquesta exposició, organitzada per la Comissió d'Arxius Municipals i Comarcal del Baix Llobregat, es va poder proporcionar als usuaris una visió sobre la realitat i els objectius presents i futurs dels arxius, en la seva doble tasca com a gestors del patrimoni documental local, i, alhora, dipositaris principals de la memòria col·lectiva local.

L'exposició itinerant va ser complementada amb diversos elements destinats a poder endinsar els visitants dins de les activitats de gestió, organització i difusió que fa l'Arxiu Municipal de Viladecans. D'entre ells, cal esmentar l'edició d'un quadríptic informatiu, l'exposició de diversos instruments de descripció documental, de diferent època, conservats a l'arxiu; la mostra en dues taules de treball d'elements propis del treball de l'arxiver i de diversos formats documentals; l'edició d'un producte audiovisual i la producció de panells informatius sobre els fons i col·leccions més destacats. L'exposició va ser difosa a la ciutadania, en general, i a tots els IES de la ciutat, als quals se'ls va lliurar un guió didàctic.

Posteriorment, el dia 24 del mateix mes es va organitzar una conferència titulada: *Els arxius Municipals: del pergami al ciberespai*, a càrrec de Teresa Cardellach Giménez, directora de l'Arxiu Municipal de Terrassa.

Ingrés d'imatges del fons de la parròquia de Santa Maria de Sales

El dia 7 de març d'enguany, es va procedir a la reproducció d'un centenar d'imatges procedents del fons de la parròquia de Santa Maria de Sales, de la Ciutat. Amb la informació gràfica que proporciona el seguit de les imatges cedides del fons, hom podrà conèixer el procés de construcció de l'església d'estil racionalista construïda a Viladecans entre el 1963 i el 1967. De la mateixa forma, es podran copsar els primers moments de la vida parroquial de l'esmentat temple catòlic.

Ingrés de documentació procedent de la campanya electoral de les eleccions generals, 9 de març de 2008

S'ha iniciat una campanya de recollida de material vinculat a la campanya electoral a les elec-

cions generals del 27 de maig d'enguany. Aquesta campanya ha tingut el doble vessant de poder ingressar diversos materials promocionals editats i produïts pels partits polítics contendents (programes electorals, fulls volants, díptics, tríptics, adhesius...); ahora s'ha encarregat al fotògraf municipal que cobreixi els diversos actes de la campanya amb extensos reportatges fotogràfics. Fruit d'aquesta darrera activitat, ha estat el lliurament d'imatges que recullen alguns actes de campanya electoral de les formacions polítiques i un reportatge de conjunt sobre l'aspecte urbà de Viladecans, durant els dies previs a la votació.

Tria i eliminació de la sèrie de documental de correspondència de sortida, anys 1980-2005

Durant la primera part de l'any 2008, s'ha procedit a la tria i eliminació d'una part de la sèrie documental de correspondència de sortida. L'eliminació ha representat desprendre's de gairebé 500 caps normalitzades, és a dir gairebé 50 metres lineals de documentació.

Exposició fotogràfica de la Setmana de la Gent Gran arriba a la seva 9a edició

Des del dia 16 de juny fins al 6 de juliol de 2008, a la Biblioteca de Viladecans, tindrà lloc la ja tradicional exposició fotogràfica, organitzada pels departaments de Patrimoni Cultural i de Serveis Socials de l'Ajuntament de la ciutat, emmarcada en els actes de la Setmana de la Gent Gran, que enguany celebra la seva 19a edició. D'aquesta exposició, enguany s'ha presentat la novena edició titulada: *Un vestit per a cada ocasió*. L'exposició fotogràfica de la Setmana de la Gent Gran està adreçada a la participació de la Gent Gran de la Ciutat, que són els qui cedeixen fotografies i alguns documents, que després es documenten i reproduïen en l'esmentada exposició. Al mateix temps, l'exposició genera la publicació d'un catàleg amb una selecció de les fotografies exposades més significatives.

Ingrés de diversos conjunts documentals procedents del Fons CEIP Àngela Roca, i elaboració d'una exposició i recull gràfic sobre la història del centre educatiu

Arran de la celebració dels 50 anys del centre públic Àngela Roca de Viladecans, l'Arxiu prepara una exposició que difondrà la història del centre i que es presentarà a la població el propi mes de setembre. Aquesta exposició s'ha produït en el marc d'un conveni de col·laboració entre el centre educatiu mateix i l'Ajuntament de Viladecans, que ha permès el dipòsit per a la reproducció de força material fotogràfic procedent de l'arxiu del centre i que ha ingressat en l'Arxiu Municipal com a Fons del CEIP Àngela Roca. L'exposició mateixa, també s'ha bastit amb l'aportació de documents custodiats a l'Arxiu Municipal mateix i amb donacions i dipòsits de

col·leccions documentals procedents d'antics alumnes i mestres de l'escola.

En relació als mateixos actes de celebració, l'Arxiu Municipal de Viladecans també prepara una publicació, en forma de recull gràfic, sobre la commemoració. Aquesta publicació està prevista que es presenti el proper mes d'octubre.

Cinquena edició de Els Capvespres de Ca n'Amat

S'ha convertit en tota una tradició, a Viladecans, la convocatòria del cicle de conferències dels Capvespres de Ca n'Amat. La proposta dels Capvespres de Ca n'Amat té un format de xerrades col·loquis a l'entorn de la memòria, on es convida, durant quatre sessions, conferenciants especialistes sobre un tema. Enguany, el contingut triat ha estat el d'*Escoles, mestre i escolars. Xerrades a l'entorn de la història i l'educació*, i els temes tractats i els historiadors convidats han estat: el 30 de maig, *Nenes, nens i mestres a l'escola del segle XIX*, amb les professores Esther Cortada i Raquel de la Arada; el 6 de juny, *La renovació pedagògica a Catalunya durant la II República*, a càrrec del catedràtic d'Història Contemporània de la Universitat de Girona, Salomó Marqués; el 13 de juny, *L'escola durant el franquisme (1939-1970)*, a càrrec del professor de la Universitat Autònoma de Bellaterra, doctor Francisco Morente, i el 20 de juny, *Anem a estudi! Escoles, mestres i escolars a Viladecans, al llarg del temps*, a càrrec de l'historiador i arxiver viladecanenc Xavier Calderé.

Rerefons

Servei de referència en temps de guerra (1938)

Maria Utgés Vallespí, col·laboradora tècnica de l'Àrea dels fons de l'Administració de l'ANC.

Entre la documentació de la Secció d'Arxius del Servei de Patrimoni Històric, Artístic i Científic de la Generalitat de Catalunya durant la Segona República, l'expedient de creació de l'Arxiu Històric de Vic conserva una carta de Franz Blatt, catedràtic de la Universitat d'Aarhus (Dinamarca), datada el 12 d'agost de 1938, en què demana informació sobre el manuscrit medieval *Antiquitates Judaicae*, de Josep Flavi, conservat a l'Arxiu Capítular de Vic. A fi d'enllestir una edició crítica del text, li cal saber on es conserva en l'actualitat, les seves mides, el nombre de pàgines, les columnes i línies per pàgina i altres característiques internes i externes del document.

El contingut de la resta de documents que formen l'expedient ens situa en el context d'una Catalunya en guerra. Som a l'any 1938 i el cap de la Secció d'Arxius, Agustí Duran i Sanpere, i els seus col·laboradors, estan enllestint a tota pressa l'evacuació cap a Viladrau de la part del patrimoni documental que encara queda en una Barcelona bombardejada i en altres arxius del territori en perill, i creant dipòsits refugi tan segurs com sigui possible en diferents ciutats i viles del país.

A Vic, un joveníssim Josep Maria Font i Rius, aleshores arxiver de la Secció i responsable del nou Arxiu Històric de Vic, fa poc més d'un any que s'encarrega de les tasques d'organització i inventari dels fons documentals de la ciutat i dels procedents dels pobles de la comarca, que la Secció d'Arxius

ha anat reunint a la capital. Des del mes de maig, però, seguint les instruccions de Duran i Sanpere motivades per l'avanç del front i els atacs de l'aviació, els esforços s'han centrat en la protecció dels fons aple-

Inventari dels manuscrits i llibres de la Biblioteca Capítular de Vic que han estat salvaguardats a les estances refugi dels soterranis de la catedral per la Secció d'Arxius. [1938] ANC. Fons Generalitat de Catalunya (Segona República)

gats en un refugi segur en cas de perill: els soterranis del claustre de la catedral, on en pocs mesos s'ubicaran l'Arxiu i Biblioteca Capitular, els pergamins dels fons patrimonials i conventuals, l'Arxiu de la Vegueria de Vic, l'Arxiu de la Cúria Fumada i la resta de fons notariais.

Pels informes mensuals que Font i Rius envia a la Secció d'Arxius i per la correspondència que inclou l'expedient, coneixem l'evolució i la dificultat de la tasca. Havien construït un empostissat de fusta de manera que la documentació quedés aïllada del terra per evitar la humitat. A finals d'agost de 1938, ja s'havien empaquetat i etiquetat la major part dels fons, seguint l'ordre original de la documentació, quan havia estat possible. Bona part dels paquets ja estaven degudament col·locats en baguls i caixes de fusta convenientment numerades, de les quals se n'havien fet relacions de contingut i que s'havien baixat als soterranis del claustre on ja n'hi havia, apilades, més de 100. A les estances de l'arxiu, quedaven encara més de 1.000 paquets pendents d'embalar.

Els problemes de Font i Rius, com és de suposar, no eren pocs. La tasca havia de ser ràpida, però els paletes s'havien endarrerit en posar l'embigat; tenia dubtes sobre si l'estructura aguantaria el pes de les caixes, sobre la seva disposició i sobre la capacitat de les estances. Calia organitzar el trasllat, havia d'afrontar les restriccions d'electricitat i la manca de material: de cordill, en tenia suficient, però de cartó no se'n trobava, perquè la gent el cremava per a la calefacció.

Enmig d'aquesta història que relaten els documents, la carta del professor danès sembla procedent d'una altra galàxia: cap referència a la guerra, cap qüestionament sobre la continuïtat dels serveis d'atenció als usuaris, cap preocupació per la situació humana. I insòlitàment, la reacció de Duran i Sanpere, s'adequa al to de normalitat de l'usuari i el sentit de la professió passa per davant de l'excepcionalitat del moment.

La carta de Franz Blatt, rebuda a l'Arxiu de la Catedral de Vic, ha estat tramesa a Duran i Sanpere per Font i Rius el 2 d'octubre de 1938, el qual, en el text de tramesa, li expli-

ca: *“trobarà adjunta a la present una carta d'un professor danès demanant unes dades d'un manuscrit de l'Arxiu, que està ja “sepultat” i resulta impossible obrir la seva caixa, per la qual cosa, sols he pogut redactar una petita nota de les dades que dona l'Inventari de les peces del Museu de Mossèn Gudiol, nota que també trobarà adjunta. Li envio a V. perquè em sembla millor que V. contesti si ho veu convenient.”*

I seguidament apunta la possibilitat d'ampliar les dades amb les procedents del catàleg dels manuscrits del Museu de Vic de mossèn Gudiol, antic director del centre, començat a publicar al Butlletí de la Biblioteca de Catalunya. Com que la part referent al manuscrit en qüestió encara no ha sortit, suggereix contactar amb el director de la biblioteca, Jordi Rubió i Balaguer.

La resposta de Duran i Sanpere està inclosa en una carta del 4 d'octubre en què dona instruccions a Font i Rius sobre diferents assumptes. L'estil de la missiva és l'habitual de la correspondència entre el cap de Secció i els seus col·laboradors: format breu i text concís, en què cada tema ocupa un paràgraf i es resol amb les frases justes. La consulta del Dr. Blatt és un dels vuit o nou assumptes que conté la carta, tots relacionats amb el salvament d'arxius excepte aquest. Duran informa Font que ha demanat a Jordi Rubió una còpia de la descripció del manuscrit feta per mossèn Gudiol, per donar resposta a Dinamarca. Afegeix, no obstant això:

“Em cal, però, tenir la certesa de que aquest manuscrit és un dels que efectivament ha estat guardat en les caixes del refugi; vostè deu tenir relació dels manuscrits desats. Amb això em sembla que en tindrem prou i no caldrà de moment remoure les caixes per tal de desentaforar el llibre original. La descripció que vós m'envieu està bé, però caldria ampliar-la amb les dades que segurament constaran en la descripció de mossèn Gudiol.”

L'endemà dia 5, en una carta de resposta, Font i Rius escriu:

“sobre allò d'aquell manuscrit (...), em ratifico en lo que li deia en l'anterior. La caixa on està fa de molt mal treure, ens hi veuríem negres. Les dades que li donava són tretes d'un “Inventari del Museu” de Mossèn Gudiol. A veure si el Sr. Rubió pogués proporcionar-li el Catàleg complert dels manuscrits que estava en vies de publica-

Any 1961

Partidas de DEFUNCION

El infrascrito Cura de la parroquia de
CERTIFICO Que en libro núm. de DEFUNCIONES q
 las partidas de libros que a continuación se describen:

Llibre	Folia	Nombres y apellidos de los Abates	PARTICION		SERIALIZADO		Origen de
			de las	de las	de las	de las	
16		Decreto. anti la gloria.					
17		Suma de liturgia - Exponencia al Lib. II de los decretos - [Gudiol]					
18		"Digestum juris civilis" ante glossas					
19		Flavius Josephus. "de antiquitatibus Iudeorum"					
20		Concordancia Bullas. - delm. capit. el monasterio de [Barcelona, 1485]					
21		Galceran Llorens - Concordancia Bullas -					
22		Arca a Agneso - Bullas sacra - Vol. I (Gómez a Ruiz) - Siglo XIII					
23		Id. Id. II (Libro de los Abates)					

Detall de la relació on figura, amb el número 19, el manuscrit de Josep Flavi objecte de la consulta, desat a la caixa número 12.

ANC. Fons Generalitat de Catalunya (Segona República)

ció; com li deia, la part corresponent a n'aquell manuscrit no estava encara publicada."

I el 17 d'octubre de 1938, Agustí Duran i Sanpere tramet al professor Blatt una impecable resposta a la seva consulta, que desafia les circumstàncies adverses i perilloses de què parlen la resta de documents. En transcrivim el primer paràgraf:

"En contestación a su carta del 12 de agosto puedo decirle lo que sigue:

El Manuscrito Antiquitates Juadaicae de Flavius Josephus por el que Vd. se interesa se conserva en el Archivo Capitular de la Catedral de Vic. Los peligros de la guerra nos han obligado a proteger los fondos documentales y bibliográficos de nuestros Archivos y el Manuscrito en cuestión

está ahora guardado en una de las muchas cajas que guardan estos fondos. Esto hace difícil por el momento su consulta, pero aun así hubiéramos sacado el manuscrito de su refugio a no haber tenido a mano la descripción detallada del mismo que hizo Mosén José Gudiol, Director que fué del Museo de Vic, para su catálogo de los manuscritos de aquella Catedral, que iba publicando en el "Butlletí de la Biblioteca de Catalunya".

I segueix la traducció al castellà de la descripció del catàleg, que ocupa dues pàgines. Al final del text, Duran afegeix que atindrà tots els dubtes i preguntes que l'usuari pugui tenir. Sens dubte, una lliçó de bon ofici per part de tots duta a l'extrem: ingressar la documentació, per conservar-la i servir-la... i caldria afegir que en qualsevol circumstància.

Memòries d'un arxivador de secà Albert Villaró

Aiguat

És diumenge, i l'arxivador, home temorós de Déu, santifica la festa. Espoterrat al sofà de casa, llegeix els tres diaris que compra cada diumenge i, com sempre, es demana per què en compra tants si tots diuen si fa no fa el mateix. Però la premsa dominical és un potent anestèsic contra el tedi insuportable de l'existència del funcionari, i l'arxivador passa mitja tarda pesant figures entre suplement i suplement, i encara bressolat per la salmòdia reconfortant del *Carrusel Deportivo*. Cap al tard, aprofitant un reviscolament momentani, treu el cap per la finestra. Hi ha alguna cosa estranya en l'aire. S'ha aixecat un ventet humit, i les mosques que han renascut després de l'aturada tècnica hivernal volen baixes i es fan més pesades que de costum. Després de mesos –anys, gairebé– de sequera extrema, aquella presència frescal presagia pluja. Cap a la banda de ponent avancen unes bromes fosques. És per on la saviesa popular assegura que vénen les tempestes que, temps enrere, havien donat a la comarca on viu l'arxivador l'apel·latiu una mica incòmode i certament exagerat d'"orinal de Catalunya", malgrat que, en realitat, sigui un sequeral sense remissió possible. Però els núvols no enganyen, i es van acostant de mica en mica, acompanyats per un aparell elèctric semblant al que veurem el dia del judici. L'arxivador tanca la finestra, però continua contemplant el panorama. Li agraden les tempestes: és un espectacle grandiloqüent, sorollós i, sobretot, barat. Comencen a caure gotes grosses, que aixequen nuvollets de pols sedimentada durant la llarguíssima secada. De mica en mica, la intensitat de la precipitació augmenta. Allò ja no és una pluja, és una cortina d'aigua, intensíssima, atapeïda, monumental, com mai n'havia vista cap. L'arxivador està content, perquè sap que convé que ploqui per apaiagar la set terrible de la metròpoli, però,

de sobte, l'assalta un neguit incontenible: serà capaç l'arxiu d'aguantar el xàfec? Ben cert és que l'edifici on està instal·lat ha suportat quatre carlinades, dues gavatxades, un parell de terratrèmols i la fenomenal gota freda del 1617, però amb aquell bededéu d'aigua s'imagina una constel·lació de goteres, les llatges del cel ras rebotides i desencaixades, les finestres obertes i un basal xopant el primer nivell dels compactes. Es posa les catusques, un impermeable groc, model capità Pescanova, i surt rabent cap a l'arxiu. Inútil anar a buscar el cotxe: no s'hauria engegat. Corre empegat a les façanes, però de seguida comprova que allà hi plou més, perquè l'aigua desborda els canalons i cau a plom. Però li és igual: en dos minuts ha quedat perfectament xop. Quan arriba a l'Ajuntament, veu que les dependències de la Policia Municipal estan ja inundades, i que un grup consternat de municipals planta una cinta mètrica per calibrar la magnitud de la tragèdia. Puja per l'ala renovada de la casa: un ordinador d'intervenció, situat sota d'un goter, treu guspines. Els bombers arriben. L'escala principal és un bonic conjunt de petites cascaides. L'arxivador obre la porta, tremolant. S'imagina la catàstrofe, els fongs, la vergonya. El rep, però, aquella olor tan coneguda, lleugerament àcida, estantissa, de pols torrada i fusta vella i seca. Res no ha passat. Un altre cop serà.

Bibliografia

ALBERCH I FUGUERAS, Ramon. *Archivos y derechos humanos*. Gijón: Ediciones Trea, S.L. (Archivos siglo XXI, 7). 134 p.

ARXIU COMARCAL DEL SOLSONÈS. *Fotogrames entre la llum i la foscor. El cinema al Solsonès al Segle XX*. Lleida: Arxiu Comarcal del Solsonès, Centre d'Estudis Lacetans i Pagès Editors, 2008. 172 p.

BELASCH, Carles; BECAT, Joan. MARUGÁN, Carme Maria; NADAL, Antoni; RAPALINO, Verònica; REMACHA, Ruben. *Les riuades del segle XX al Pallars Sobirà: 1907, 1937 i 1982*. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2008, 239 p. (Arxius i Societat: Quaderns de Divulgació Històrica; 2). 239 p.

El fons Bartra - Murià. *L'arxiu personal i literari dels escriptors Agustí Bartra i Anna Murià*. Terrassa: Ajuntament. Arxiu Històric de Terrassa i Arxiu Comarcal del Vallès Occidental, 2008 (Col·lecció el Portal de la Guia, 3), 16 p.

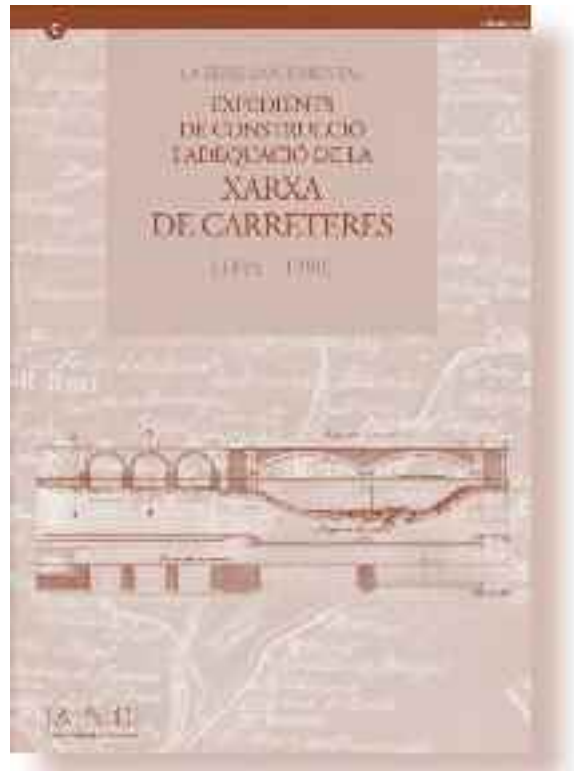
Els Apunts de l'Arxiu Històric de Girona. Núm. 6 (juny 2008).

GRAU I PUJOL, Josep M. "El fons patrimonial de la família Buldó de la Bartra, antic terme de Rojals, dipositat al Museu Comarcal de Montblanc (1672-1964)" A: *Aplec de Treballs*, 26 (Montblanc, 2008), pp. 208-217.

GRUPO DE TRABAJO DE ARCHIVEROS DE DIPUTACIONES, CONSEJOS Y CABILDOS INSULARES. *Guía de los archivos de las Diputaciones Provinciales, Consejos y Cabildos Insulares de España*. Cadix: Diputació de Cadix, 2008. 511 p.

HUERTAS, Josep Maria. *Itineraris: Poblenou*. Barcelona: Arxiu Municipal del Districte de Sant Martí, 2007. 60 p.

SERNA I COBA, Erika. "Un llibre d'acords del Col·legi de notaris de Castelló d'Empúries (1761-1836)" A: *El Salner. Anuari del Grup Cultural comtat d'Empúries*. Castelló d'Empúries, XIV, núm. 13, 2007, p. 47-50.

UTGÉS VALLESPÍ, Maria. *Expedients de construcció i adequació de la Xarxa de carreteres [1844-1980] del fons Prefectura Provincial de Carreteres a Barcelona del Ministerio d'Obres Públiques*. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2008. Col·lecció Publicacions de l'Arxiu Nacional de Catalunya, 10. 311 p.

VÉLEZ, Pilar (ed.). *L'exaltació del llibre al Vuitcents. Art, indústria i consum a Barcelona*. Barcelona: Arxiu Històric de la Ciutat, Biblioteca de Catalunya, 2008, 310 p.

VILLAR I TORRENT, Joan. *Llibre de privilegis de Palafrugell (1250-1724)*. Barcelona: Fundació Noguera, 2007. Col·lecció Llibres de Privilegis, 12. 203 p.

ARXIUS. Butlletí de la Subdirecció general d'Arxius i Gestió Documental.

Número 53, estiu 2008.

Edita: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya.

Redacció: Subdirecció general d'Arxius i Gestió Documental, carrer Portaferriça, 1 -Palau Moja-, 08002 Barcelona

A/e: arxius.cultura@gencat.cat - <http://cultura.gencat.cat/arxius>

Direcció i secretaria: Subdirecció general d'Arxius i Gestió Documental. Àrea de Coordinació general d'Arxius. Secció de Projectes i Protecció del Patrimoni Documental

Consell de redacció: R. Alberch i Fugueras, F. Balada i Bosch, L. Cermeno i Martorell, Enric Cobo i Barri, M. Font i Vinyes, R. Ibarra i Ollé, A. Magrinyà i Rull, B. Martínez i Raduà, X. Pedrals i Costa, R. Planes i Albets, P. Puig i Ustrell, J. Serchs i Serra, A. Villaró i Boix.

Disseny gràfic: America Sanchez i Albert Planas / Tipografia: PMN Caecilia.

Impressió: Printing Súria, SL. / Tiratge: 2.500 exemplars

Dipòsit legal: B-17.466-93 / ISSN: 1133-3774